

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

Kendelser

Deklarationer

Taksationskommissionen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

By- og Landskabsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Att.: Jørgen Heinemeier

Sag nr. 356
J.nr. BLS-11-00013
Ref. SASIV

Sag nr. 356 – Fredning af Læsten Bakker

Den 21.10.2010

Vedlagt fremsendes et eksemplar af Taksationskommissionens
kendelse vedrørende fredning af Læsten Bakker.

Søgsmål til prøvelse af Taksationskommissionens afgørelse kan
anlægges efter § 88 i naturbeskyttelsesloven inden 6 måneder ef-
ter, at afgørelsen er meddelt. Sag anlægges, hvis sagsøgeren har
hjemting i Danmark, ved den byret, hvor sagsøgeren har hjemting.

Med venlig hilsen

Sarah Sivebæk
Sekretær

*Taksationskommissionen
Sekretariat
Haraldsgade 53
2100 København Ø*

Tlf.: 72 54 47 00

Sag nr. 356

Fredning af Læsten Bakker

Kendelse

Meddelt den 21. oktober 2010

Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2006 om erstatning i anledning af fredning af Læsten Bakker er indbragt for Taksationskommissionen af følgende lodsejere:

Lb.nr. 1 Arne Frank
Lb.nr. 5 Henrik Wøhleke
Lb.nr. 6 Erik Vinter
Lb.nr. 7 Per Ivan Kramer
Lb.nr. 9 Helge Bay-Smidt
Lb.nr. 11 Hans U. Faurschou
Lb.nr. 21 Børge Jensen
Lb.nr. 22 Leif Bodilsen

Taksationskommissionen, der da bestod af Bertil Vollmond (formand), Svend Aage Jensen og Christian Als, afholdt den 30. april 2007 mundtlig forhandling og foretog besigtigelse.

Endvidere deltog kommissionens vurderingskyndige konsulent, fhv. kontorchef, cand. polit. Erik Eriksen.

For ejerne af ejendommen lb.nr.1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22 mødte LandboMidtØst ved konsulent Anders Åge K. Laier med ejerne Henrik Wøhleke, Erik Vinter, Per Ivan Kramer, Børge Jensen og Leif Bodilsen. Under besigtigelsen mødte endvidere Arne Frank.

For og med ejeren af ejendommen lb.nr. 9, Helge Bay-Smidt, mødte advokat Gert Lund.

For Randers Kommune mødte Jørgen Meilsø.

Sagen blev herefter udsat på Randers Kommunes overvejelser om ændring af stiføringen på visse ejendomme og kommunens overvejelser om etablering af en kreaturpassage på ejendommen lb.nr. 9.

Randers Kommune fremsendte herefter den 17. juni 2008 et forslag til ændring af Naturklagenævnets afgørelse vedrørende stiføring og forslag til etablering af en kreaturpassage på ejendommen lb.nr. 9 til Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del. Af forslaget fremgik bl.a., at en stiføring uden frahegning af stien var for risikabel og i praksis ikke mulig, og det blev foreslået, at der blev etableret en tunnel i nærheden af punkt T på fredningskortet.

Kommissionen, hvor Gitte Hansen havde afløst Svend Aage Jensen, foretog herefter den 25. august 2008 på ny mundtlig forhandling og besigtigelse.

Endvidere deltog kommissionens vurderingskyndige konsulent, fhv. kontorchef, cand. polit. Erik Eriksen.

For ejerne af ejendommen lb.nr. 1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22 mødte LandboMidtØst ved konsulent Anders Åge K. Laier med ejerne Arne Frank, Henrik Wøhleke, Erik Vinter, Per Ivan Kramer og Leif Bodilsen.

For og med ejeren af ejendommen lb.nr. 9, Helge Bay-Smidt, mødte advokat Gert Lund.

For Randers Kommune mødte Jørgen Meilsø.

Randers Kommune har herefter i breve af 24. september 2008 meddelt ejerne af ejendommene lb.nr. 21 og 22, at kommunen, hvis og når ejerne måtte ønske det, vil etablere færreste i nødvendigt omfang for at sikre samgræsning over den sti, der krydser ejendommene.

Randers Kommune har i brev af 24. september 2008 meddelt ejeren af lb.nr. 9, at kommunen opsætter hegn langs de nye stier, der går igennem de nu indhegnede områder. Udskiftning og større reparationer foretages af kommunen, mens ansvaret for strøm og daglig vedligeholdelse påhviler ejeren.

Naturklagenævnet traf den 9. marts 2009 afgørelse, hvorefter nævnet ikke fandt grundlag for at ændre stiføringen til Kragbjerg Høj, som foreslået af Randers Kommune, og overlod det til fredningsnævnet at træffe afgørelse om kommunens øvrige forslag.

Fredningsnævnet har derefter den 23. februar 2010 godkendt et forslag fra kommunen til niveaufri krydsning af publikum og kreaturer på ejendommen lb.nr. 9 og kommunens forslag til ændret stiføring over engen neden for Kragbjerg Høj på ejendommen lb.nr. 9 og en ændret stiføring gennem mosen i fredningens vestlige del, der berører ejendommene lb.nr. 1, 5 og 19.

Af fredningsnævnets afgørelse fremgår bl.a., at det af nævnet godkendte forslag indebærer, at der foretages hegning af stierne på de strækninger, der på fredningskortet er betegnet N-T-G og T-M, og etableres et enkelt tunnelrør ved punkt T. Denne løsning indebærer, at kreaturerne skiftevis bliver afskåret fra et af de to arealer, der afskæres fra den øvrige ejendom, af stianlægget. Kommunen har imidlertid erklæret sig villig at flytte et kort stykke af sti og hegn op til 5 gange årligt, således at græsningsarealet skiftes.

Ejeren af ejendommen lb. nr. 9 har under sagens behandling den 1. oktober 2008 rettet henvendelse til fredningsnævnet vedrørende tilladelse til genopførelse af en jagthytte, der angives at være nedbrændt i 2001.

Randers Kommune har i den forbindelse i mail af 16. september 2009 til ejeren anført, at kommunens umiddelbare indstilling er, at en genopførelse vil kunne godkendes, hvis hytten genopføres med sammen placering som før, men at en konkret ansøgning også vil kræve en behandling bl.a. af fredningsnævnet og kommunens planafdeling, da genopførelsen kræver en landzonetilladelse.

Fredningsnævnet har i mail af 23. februar 2010 oplyst, at sagen efter ejerens ønske blev stillet i bero den 24. juni 2009, og at ejeren den 23. februar 2010 er opfordret til at fremsende nærmere oplysninger vedrørende den nedbrændte jagthytte og ønsket om placering af den nye jagthytte.

Randers Kommune har i breve af 23. juni 2008 og 1. juni 2010 redegjort for stilængderne på de enkelte ejendomme efter de ændringer af stiforløbet, som fredningsnævnet har godkendt.

Klagerne har erklæret sig enige i, at erstatningen for fredningen fastsættes under hensyn til de ændringer af stiforløb m.v., der er sket ved fredningsnævnets afgørelse af 23. februar 2010.

LandboMidtØst har herefter i brev af 6. juli 2010 redegjort for de endelig erstatningskrav vedrørende ejendommene 1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22 og advokat Gert Lund har i breve af 16. juni, 30. juni og 3. september 2010 redegjort for det endelige erstatningskrav vedrørende ejendommen lb.nr. 9.

By- og Landskabsstyrelsen, der ikke har givet møde under de mundtlige forhandlinger og besigtigelser, har den 25. april 2007, 18. august 2008, 6. august og 28. september 2010 afgivet udtalelser om erstatningsfastsættelsen.

For de enkelte ejendomme er der tilkendt erstatning og nedlagt følgende påstande:

Lb.nr. 1

Naturklagenævnet har tilkendt en erstatning på 38.600 kr. specificeret således:

3,3 ha grundtakst à 3.200 kr.	10.560 kr.
3,3 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	6.600 kr.
270 m ny sti à 30 kr.	8.100 kr.
320 m eksisterende sti à 15 kr.	4.800 kr.
Erstatning for bortfald af tilskud til MVJ drift bortforpagtet areal (eng)	2.500 kr.
Erstatning for bortfald af tilskud til MVJ drift (hede/overdrev)	<u>6.000 kr.</u>
I alt erstatning	38.600 kr.

Af Randers Kommunes ovennævnte opgørelser fremgår ud fra ejerforholdene, da fredningsnævnet traf afgørelsen om fredning, at længden af ny sti på ejendommen er 80 m, længden af eksisterende sti 178 m og længden af eksisterende sti i skel er 258 m.

Ejeren har nedlagt påstand om en erstatning på 134.020 kr. specificeret således:

3,3 ha grundtakst à 3.200 kr.	10.560 kr.
3,3 ha med beplantningsforbud à 5.000 kr.	16.500 kr.
80 m ny sti à 100 kr.	8.000 kr.
178 m eksisterende sti à 25 kr.	4.450 kr.
258 m eksisterende sti i skel à 12,50 kr.	3.225 kr.
1,88 ha eng (matr.nr. 13 f) med gødskningsforbud à 32.000 kr.	60.160 kr.
2,20 ha hede/overdrev (matr.nr. 10 c) med gødskningsforbud à 10.500 kr.	23.100 kr.
10,7 ha med mistet jagtværdi à 750 kr.	<u>8.025 kr.</u>
I alt erstatning	134.020 kr.

Repræsentanten for ejerne af ejendommene lb.nr. 1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22 har særligt med hensyn til påstanden om forhøjelse af erstatningen for beplantningsforbuddet til 5.000 kr. pr. ha anført, at fredningen medfører, at der ikke kan etableres produktion af juletræer, pyntegrønt, energipil, elefantgræs eller lignende, der er en reel mulighed.

Til støtte for kravet om forhøjelse af stierstatningerne har ejernes repræsentant henvist til de betydelige gener, som den offentlige adgang medfører.

Til støtte for kravet om en erstatning på 30.000 kr. pr. ha for § 3 engarealer, der har været gødsket, har ejerens repræsentant under hensyn til det produktionstab, som gødskningsforbuddet medfører, anført, at den kapitaliserede værdi af det årlige tab er 32.000 kr. Til støtte for kravet om en erstatning på 10.500 kr. pr. ha for hede og overdrev, der ikke må gødskes, har ejerens repræsentant anført, at disse arealer plejes ved afgræsning, og at mange af disse arealer har været gødsket med en konstant mængde bl.a. kvælstof hvert år, så der ikke skete en tilstandsændring. Ejerens repræsentant har endvidere anført, at Fødevarerdirektoratets Tønderkontor har oplyst, at visse MVJ kontrakter ikke kan indgås for arealer, der ikke må gødskes, men det er muligt at indgå flere nye kontrakttyper for eng, hede og overdrevsarealer, der ikke må gødskes.

Til støtte for kravet om erstatning for forringet jagtværdi har ejernes repræsentant anført, at den større aktivitet i området primært fra stierne medfører indskrænkninger i jagtværdien.

By- og Landskabsstyrelsen, der har gjort gældende, at de af Naturklagenævnet fastsatte takster bør anvendes ved erstatningsfastsættelsen, har særligt med hensyn til kravene om erstatning for hede, mose, overdrev og eng omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 anført, at der efter denne bestemmelse gælder et generelt forbud mod gødskning, sprøjtning og jordbehandling af sådanne arealer bortset fra med hensyn til ferske enge, der kan gødskes mv. i hidtidigt omfang. Med hensyn til kravet om erstatning for bortfald af MVJ- aftaler har styrelsen anført, at Fødevareministeriet har oplyst, at der ikke er noget til hinder for, at lodsejerne også efter fredning med gødskningsforbud kan få MVJ-tilskud. Styrelsen har ikke udtalt sig imod, at der ydes en erstatning på 10.000 pr. ha for engarealet, matr.nr. 13 f.

Lb.nr. 5

Naturklagenævnet har tilkendt en erstatning på 21.900 kr. specificeret således:

3,0 ha grundtakst à 3.200 kr.	9.600 kr.
3,0 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	6.000 kr.
420 m eksisterende sti à 15 kr.	<u>6.300 kr.</u>
I alt erstatning	21.900 kr.

Af Randers Kommunes ovennævnte opgørelser fremgår, at længden af ny sti på ejendommen er 100 m, længden af eksisterende sti 310 m og længden af eksisterende sti i skel er 90 m.

Ejeren har nedlagt påstand om en erstatning på 98.863 kr. specificeret således:

3,0 ha grundtakst à 3.200 kr.	9.600 kr.
3,0 ha med beplantningsforbud à 5.000 kr.	15.000 kr.
100 m ny sti à 100 kr.	10.000 kr.
310 m eksisterende sti à 25 kr.	7.750 kr.
90 m eksisterende sti i skel à 12,50 kr.	1.125 kr.
4 ha hede (matr.nr. 10 I) med gødskningsforbud à 10.500 kr.	42.000 kr.
17,85 ha med mistet jagtværdi à 750 kr.	<u>13.388 kr.</u>
I alt erstatning	98.863 kr.

Lb. nr. 6

Naturklagenævnet har tilkendt en erstatning på 8.300 kr. specificeret således:

1,2 ha grundtakst à 3.200 kr.	3.840 kr.
1,1 ha konvertering fra nål til løv à 4.000 kr.	<u>4.400 kr.</u>
I alt erstatning (afrundet)	8.300 kr.

Ejeren har nedlagt påstand om en erstatning på 22.900 kr. specificeret således:

2,0 ha grundtakst à 3.200 kr.	6.400 kr.
0,7 ha med beplantningsforbud à 5.000 kr.	3.500 kr.
1,3 ha konvertering fra nål til løv à 10.000 kr.	<u>13.000 kr.</u>
I alt erstatning	22.900 kr.

Ejeren har til støtte for, at erstatningen bør beregnes ud fra de i ejerens opgørelse angivne arealer, anført, at disse er opgjort ud fra opmåling på de udleverede kort.

Lb.nr. 7

Naturklagenævnet har tilkendt en erstatning på 10.900 kr. specificeret således:

1,7 ha grundtakst à 3.200 kr.	5.440 kr.
0,5 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	1.000 kr.
1,1 ha konverteres fra nål til løv à 4.000 kr.	<u>4.400 kr.</u>
I alt erstatning (afrundet)	10.900 kr.

Ejeren har nedlagt påstand om en erstatning på 19.440 kr. specificeret således:

1,7 ha grundtakst à 3.200 kr.	5.440 kr.
0,6 ha med beplantningsforbud à 5.000 kr.	3.000 kr.
1,1 ha konvertering fra nål til løv à 10.000 kr.	<u>11.000 kr.</u>
I alt erstatning	19.440 kr.

Ejeren har til støtte for påstanden om, at erstatningen for beplantningsforbud fastsættes for 0,6 ha i og ikke kun for 0,5 ha henvist til opmåling foretaget af ejeren ud fra Miljøportalen.

By- og Landskabsstyrelsen har anført, at fredningsarealer indlagt på Miljøportalen alene er retningsgivende, men at kun fredningskortet i Naturklagenævnets afgørelse er gældende og kan anvendes til arealberegning.

Lb. nr. 11

Naturklagenævnet har tilkendt en erstatning på 7.500 kr. specificeret således:

220 m ny sti à 30 kr.	6.600 kr.
60 m eksisterende sti à 15 kr.	<u>900 kr.</u>
I alt erstatning	7.500 kr.

Af Randers Kommunes ovennævnte opgørelser fremgår, at længden af eksisterende sti på ejendommen er 62 m, og at der ikke udlægges ny sti.

Ejeren har nedlagt påstand om stadfæstelse under hensyn til, at der ikke sker udlæg af ny sti.

Lb. nr. 21

Naturklagenævnet har tilkendt erstatning for 310 m eksisterende sti i skel à 7,50 kr. med 3.200 kr. (minimumserstatning).

Af Randers Kommunes ovennævnte opgørelser fremgår, at længden af eksisterende sti i skel på ejendommen er 342 m.

Det fremgår af sagen, at fredningen omfatter et engareal på ca. 4 ha, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og ifølge fredningsbestemmelserne må drives som hidtil.

Ejeren har nedlagt påstand om en erstatning på 10.375 kr. specificeret således:

Grundtakst à 3.200 kr.	3.200 kr.
310 m eksisterende sti i skel à 12,50 kr.	3.875 kr.
4,4 ha med mistet jagtværdi à 7,50 kr.	<u>3.300 kr.</u>
I alt erstatning	10.375 kr.

Lb. nr. 22

Naturklagenævnet har tilkendt erstatning for 170 m eksisterende sti à 15 kr. med 3.200 kr. (minimumserstatning).

Af Randers Kommunes ovennævnte opgørelser fremgår, at længden af eksisterende sti på ejendommen er 120 m og længden af eksisterende sti i skel er 87 m.

Det fremgår af sagen, at fredningen omfatter et engareal på ca. 4 ha, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og ifølge fredningsbestemmelserne må drives som hidtil.

Ejeren har nedlagt påstand om en erstatning på 10.600 kr. specificeret således:

Grundtakst à 3.200 kr.	3.200 kr.
170 m eksisterende sti à 25 kr.	4.250 kr.
4,2 ha med mistet jagtværdi à 750 kr.	<u>3.150 kr.</u>
I alt erstatning	10.600 kr.

Lb. nr. 9

Naturklagenævnet har tilkendt en erstatning på 88.000 kr. specificeret således:

10,1 ha grundtakst à 3.200 kr.	32.320 kr.
10,1 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	20.200 kr.
730 m nyanlagt sti à 30 kr.	21.900 kr.
900 m eksisterende sti à 15 kr.	<u>13.500 kr.</u>
I alt erstatning	88.000 kr.

Af Randers Kommunes ovennævnte opgørelser fremgår ud fra ejerforholdene, da fredningsnævnet traf afgørelsen om fredning, at længden af ny sti på ejendommen er 854 m, længden af eksisterende sti 915 m og længden af eksisterende sti i skel er 400 m.

Det fremgår af sagen, at der er tale om en landbrugsejendom med et areal på ca. 65 ha, der for hovedpartens vedkommende ligger inden for det fredede område. Ejendommen blev ved ejendoms-vurderingen i 2006 vurderet til 6.050.000 kr., heraf grundværdi 1.927.700 kr.

Ejeren har nedlagt påstand om en erstatning på 3.255.000 kr. specificeret således:	
Etablering af vand 1.200 m à 200 kr. pr. m	240.000 kr.
Vedligeholdelse af vandinstallation, tilsyn mv. kapitaliseret	20.000 kr.
Vedligeholdelse af hegn kapitaliseret	45.000 kr.
Mistet mulighed for genopførelse af jagthytte	250.000 kr.
Mistet jagtværdi for ejendommen, 20.000 kr. årligt kapitaliseret med 20	400.000 kr.
Værdinedgang af ejendommen ifølge ejendomsmægler Bøndergaard	<u>2.300.000 kr.</u>
I alt erstatning	3.255.000 kr.

Ejeren har til støtte for sit krav om erstatning for udgifter ved etablering og vedligeholdelse af vandinstallation bl.a. anført, at såfremt der ikke opnås en løsning, hvor der er passage til stalden for kreaturer fra det område, der afskæres fra stalden af stianlægget, vil det være påkrævet, at installere vand 1200 m fra den eksisterende stald. Ejeren er indstillet på at frafalde kravet om erstatning for udgifterne ved etablering og vedligeholdelse af vandinstallation under forudsætning af, at der opnås en tilfredsstillende løsning med hensyn til adgang til vand for kreaturerne i forbindelse med etablering af stianlægget. Ejeren foreslår på den baggrund, at posten foreløbig udgår under forudsætning af, at Taksationskommissionen, såfremt der ikke opnås en tilfredsstillende løsning, kan genoptage spørgsmålet om denne erstatningspost.

Ejeren har til støtte for kravet om erstatning for vedligeholdelse af hegn bl.a. anført, at der er tale om 2x750 m hegn, og at ejeren har ansvaret for den daglige vedligeholdelse og tilsyn af heget.

Ejeren har til støtte for kravet om erstatning for mistet mulighed for genopførelse af jagthytte anført, at det ifølge svaret fra Randers Kommune er yderst tvivlsomt, om en tilladelse vil kunne opnås, ligesom den foreslåede placering vil være yderst uhensigtsmæssig med stier på tre sider af den "hidtidige beliggenhed".

Ejeren har til støtte for kravet om erstatning for mistet jagtværdi anført, at Dansk Jægerforbund har oplyst, at jagtindtægten sandsynligvis vil falde med 20.000 kr. årligt, således at tabet kapitaliseret med faktor 20 udgør 400.000 kr.

Ejeren har til støtte for kravet om yderligere erstatning henvist til erklæring af 15. april 2007 fra ejendomsmægler Bøndergaard, hvori værdinedgangen for ejendommen bl.a. under hensyn til udgifterne til etablering af vandforsyning til kreaturerne 1200 m borte og nedgangen i jagtindtægter er angivet til 30-35.000 kr. pr. ha i gennemsnit i ultimo 2004-priser, det vil sige i alt 2,0-2,3 mio. kr. Ejeren har endvidere henvist til, at han selv på grund af etablering af stianlægget i forbindelse med fredningen har opsat 250 m hegn, hvortil han har anvendt materialer for 3.750 kr. inklusiv moms og selv har anvendt 12 arbejdstimer à 350 kr. inklusiv moms.

By- og Landskabsstyrelsen har påstået Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse stadfæstet.

Taksationskommissionens bemærkninger:

Ad lb.nr. 1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22.

Efter forholdene i området finder Taksationskommissionen ikke grundlag for at forhøje den tilkendte erstatning på 2.000 kr. pr. ha for beplantningsforbuddet på nyfredede arealer. Taksationskommissionen tiltræder endvidere, at der ikke er tilkendt erstatning for beplantningsforbuddet på de arealer, der var omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953, idet der heller ikke efter bestemmelserne i denne kendelse måtte foretages beplantning af disse arealer. Kommissionen finder endvidere efter den foretagne besigtigelse, at den tilkendte erstatning for bestemmelsen om konvertering af nål til løv på 4.000 kr. pr. ha er passende.

Taksationskommissionen finder, at der ved de tilkendte erstatninger på henholdsvis 30 kr. pr. løbende m ny sti og 15 kr. pr. løbende m for fastfrysning af stier (7,50 kr. pr. løbende m sti i skel) er ydet fuld erstatning for den værdnedgang, stiudlægget medfører for disse ejendomme ud fra prisniveauet i januar 2005, hvor fredningsnævnet traf bestemmelse om fredningen. Taksationskommissionen finder derfor ikke, at der herudover vedrørende disse ejendomme er grundlag for at tilkende erstatning for forringelse af jagtmulighederne som følge af fredningen.

For så vidt angår kravet om erstatning for gødskningsforbud mv. vedrørende engarealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 bemærkes, at det ikke kan afvises, at gødskning af disse arealer var tilladt inden fredningen. Erstatningen for gødskningsforbuddet fastsættes herefter under hensyn til det formindskede udbytte, forbuddet medfører og til, at arealerne ikke længere kan anvendes som harmoniarealer, til 30.000 kr. pr. ha, idet der herved også er taget hensyn til, at mulighederne for det offentlige tilskud ved indgåelse af MVJ kontrakter eventuelt vil blive forringet som følge af forbuddet mod gødskning mv.

For så angår kravet om erstatning for gødskningsforbud mv. vedrørende hede/overdrevsarealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 bemærkes, at det ikke er sandsynliggjort, at gødskning af disse arealer i modsætning til, hvad der normalt er tilfældet, lovligt kunne finde sted, da frednings-sagen blev rejst i maj 2002. Der findes herefter ikke grundlag for at tilkende erstatning for disse arealer udover den erstatning på 6.000 kr., som Naturklagenævnet tilkendte vedrørende hede/overdrevsarealet på ejendommen lb.nr. 1.

Erstatning for de enkelte ejendomme fastsættes herefter således:

Lb.nr. 1

3,3 ha grundtakst à 3.200 kr.	10.560 kr.
3,3 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	6.600 kr.
80 m ny sti à 30 kr.	2.400 kr.
178 m eksisterende sti à 15 kr.	2.670 kr.
258 m eksisterende sti i skel à 7,50 kr.	1.935 kr.
1,88 ha eng med gødskningsforbud à 30.000 kr.	56.400 kr.
Erstatning for bortfald af tilskud til MVJ drift (hede/overdrev)	<u>6.000 kr.</u>
I alt erstatning (oprundet)	86.600 kr.

Lb.nr. 5

3,0 ha grundtakst à 3.200 kr.	9.600 kr.
3,0 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	6.000 kr.
100 m ny sti à 30 kr.	3.000 kr.
310 m eksisterende sti à 15 kr.	4.650 kr.
90 m eksisterende sti i skel à 7,50 kr.	675 kr.
4 ha hede/overdrev med gødskningsforbud	<u>0 kr.</u>
I alt erstatning (oprundet)	24.000 kr.

Lb.nr. 6

Idet der ikke er grundlag for at tilsidesætte den af Naturklagenævnet foretagne arealberegning, hvorved bemærkes at 6.500 kvm. af det fredede areal ifølge bilag A til fredningsnævnets afgørelse er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fastsættes erstatningen således:

1,2 ha grundtakst à 3.200 kr.	3.840 kr.
1,1 ha konvertering fra nål til løv à 4.000 kr.	<u>4.400 kr.</u>

I alt erstatning (oprundet)

8.300 kr.

Lb.nr. 7

Idet der ikke er grundlag for at tilsidesætte den af Naturklagenævnet foretagne arealberegning fastsættes erstatningen således:

1,7 ha grundtakst à 3.200 kr. 5.440 kr.

0,5 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr. 1.000 kr.

1,1 ha konverteres fra nål til løv à 4.000 kr. 4.400 kr.

I alt erstatning (oprundet) 10.900 kr.

Lb.nr. 11

Ejeren påstand om stadfæstelse tages til følge, således at erstatningen fastsættes til 7.500 kr. Det bemærkes herved, at Naturklagenævnets erstatningsfastsættelse ikke er indbragt for Taksationskommissionen af de offentlige myndigheder, der er klageberettigede.

Lb.nr. 21

Der findes ikke grundlag for at tilkende ejeren erstatning ud over erstatning for sti, idet arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og kan dyrkes som hidtil.

Idet erstatningen for fastfrysning af eksisterende sti i skel 342 m à 7,50 kr. ikke overstiger minimumserstatningen på 3.200 kr., fastsættes erstatningen til dette beløb.

Lb.nr. 22

Der findes ikke grundlag for at tilkende ejeren erstatning ud over erstatning for sti, idet arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og kan dyrkes som hidtil.

Idet erstatningen for fastfrysning af eksisterende sti 120 m à 15 kr. og eksisterende sti i skel 87 m à 7,50 kr. ikke overstiger minimumserstatningen på 3.200 kr., fastsættes erstatningen til dette beløb.

Ad lb.nr. 9

For så vidt angår kravet om erstatning af udgifter til etablering og vedligeholdelse af vandinstallation bemærkes, at kommissionen ikke har mulighed for senere at genoptage sagen, hvorfor kommissionen finder det rigtigst at tage stilling til denne erstatningspost.

Da etablering af ny vandinstallation ikke kan anses for påkrævet, idet det må lægges til grund, at der bliver etableret en niveaufri krydsning i overensstemmelse med det af fredningsnævnet godkendte projekt, tages påstanden om erstatning for disse udgifter ikke tages til følge.

Efter det oplyste kan det ikke antages, at fredningens gennemførelse har forhindret, at der kan opnås tilladelse til opførelse af en jagthytte, som det før fredningen havde været muligt at opnå tilladelse til at opføre. Det bemærkes herved, at ejendommen inden den nu gennemførte fredning var omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953, der ligeledes indeholdt forbud mod bebyggelse. Ejers krav om erstatning for mistet mulighed for genopførelse af jagthytte tages derfor ikke til følge.

Erstatningen fastsættes herefter ud fra den af Naturklagenævnet anvendte grundtakst, takst for beplantningsforbud og for stianlæg som nedenfor bestemt.

Stianlægget, navnlig stianlægget omkring Kragbjerg Høj med tilhørende hegn, medfører imidlertid en væsentlig forringelse af jagtmulighederne på ejendommen og vil – uanset etableringen af en kreaturpassage – også medføre en vanskeliggørelse af landbrugsdriften og en forringelse af ejendommens heilighedsværdi. Erstatning fastsat ud fra de af Naturklagenævnet anvendte takster er derfor ikke tilstrækkelig til at yde fuld erstatning for den værdinædgang, fredningen medfører. Der tilkendes herefter ud over den takstmæssigt fastsatte erstatning ejeren en erstatning på 250.000 kr., hvorved ejerens omkostninger til vedligeholdelse af hegn og udgifter til etablering af hegn syd for Kragbjerg Høj også er taget i betragtning.

Erstatningen fastsættes herefter således:

10,1 ha grundtakst à 3.200 kr.	32.320 kr.
10,1 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	20.200 kr.
854 m nyanlagt sti à 30 kr.	25.620 kr.
915 m eksisterende sti à 15 kr.	13.725 kr.
400 m eksisterende sti i skel à 7,50 kr.	3.000 kr.
Yderligere værdiforringelse mv.	250.000 kr.
I alt erstatning (oprundet)	344.900 kr.

Der tilkendes ejerne godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand for Taksationskommissionen som nedenfor bestemt.

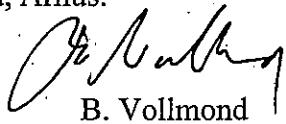
Herefter bestemmes:

Der fastsættes følgende erstatningsbeløb til nedennævnte ejere:

Lb.nr. 1 Arne Frank	86.600 kr.
Lb.nr. 5 Henrik Wøhleke	24.000 kr.
Lb.nr. 6 Erik Vinter	8.300 kr.
Lb.nr. 7 Per Ivan Kramer	10.900 kr.
Lb.nr. 9 Helge Bay-Smidt	344.900 kr.
Lb.nr. 11 Hans U. Faurschou	7.500 kr.
Lb.nr. 21 Børge Jensen	3.200 kr.
Lb.nr. 22 Leif Bodilsen	3.200 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes som bestemt ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2006.

Der tillægges ejerne af ejendommene lb.nr. 1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22 hver 6.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand, eller i alt 42.000 kr., hvilket beløb udbetales til LandboMidtØst, Viborg. Der tillægges ejeren af ejendommen lb.nr. 9 25.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand, hvilket beløb udbetales til advokat Gert Lund, Århus.

B. Vollmond

Gitte Hansen

Christian Als

Stianlægget, navnlig stianlægget omkring Kragbjerg Høj med tilhørende hegn, medfører imidlertid en væsentlig forringelse af jagtmulighederne på ejendommen og vil – uanset etableringen af en kreaturpassage – også medføre en vanskeliggørelse af landbrugsdriften og en forringelse af ejendommens herlighedsværdi. Erstatning fastsat ud fra de af Naturklagenævnet anvendte takster er derfor ikke tilstrækkelig til at yde fuld erstatning for den værdinedgang, fredningen medfører. Der tilkendes herefter ud over den takstmæssigt fastsatte erstatning ejeren en erstatning på 250.000 kr., hvorved ejerens omkostninger til vedligeholdelse af hegn og udgifter til etablering af hegn syd for Kragbjerg Høj også er taget i betragtning.

Erstatningen fastsættes herefter således:

10,1 ha grundtakst à 3.200 kr.	32.320 kr.
10,1 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	20.200 kr.
854 m nyanlagt sti à 30 kr.	25.620 kr.
915 m eksisterende sti à 15 kr.	13.725 kr.
400 m eksisterende sti i skel à 7,50 kr.	3.000 kr.
Yderligere værdiforringelse mv.	250.000 kr.
I alt erstatning (oprundet)	344.900 kr.

Der tilkendes ejerne godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand for Taksationskommissionen som nedenfor bestemt.

Herefter bestemmes:

Der fastsættes følgende erstatningsbeløb til nedennævnte ejere:

Lb.nr. 1 Arne Frank	86.600 kr.
Lb.nr. 5 Henrik Wøhleke	24.000 kr.
Lb.nr. 6 Erik Vinter	8.300 kr.
Lb.nr. 7 Per Ivan Kramer	10.900 kr.
Lb.nr. 9 Helge Bay-Smidt	344.900 kr.
Lb.nr. 11 Hans U. Faurschou	7.500 kr.
Lb.nr. 21 Børge Jensen	3.200 kr.
Lb.nr. 22 Leif Bodilsen	3.200 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes som bestemt ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2006.

Der tillægges ejerne af ejendommene lb.nr. 1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22 hver 6.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand, eller i alt 42.000 kr., hvilket beløb udbetales til LandboMidtØst, Viborg. Der tillægges ejeren af ejendommen lb.nr. 9 25.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand, hvilket beløb udbetales til advokat Gert Lund, Århus.

B. Vollmønd

Gitte Hansen

Christian Als

Stianlægget, navnlig stianlægget omkring Kragbjerg Høj med tilhørende hegn, medfører imidlertid en væsentlig forringelse af jagtmulighederne på ejendommen og vil – uanset etableringen af en kreaturpassage – også medføre en vanskeliggørelse af landbrugsdriften og en forringelse af ejendommens herlighedsværdi. Erstatning fastsat ud fra de af Naturklagenævnet anvendte takster er derfor ikke tilstrækkelig til at yde fuld erstatning for den værdinedgang, fredningen medfører. Der tilkendes herefter ud over den takstmæssigt fastsatte erstatning ejeren en erstatning på 250.000 kr., hvorved ejerens omkostninger til vedligeholdelse af hegn og udgifter til etablering af hegn syd for Kragbjerg Høj også er taget i betragtning.

Erstatningen fastsættes herefter således:

10,1 ha grundtakst à 3.200 kr.	32.320 kr.
10,1 ha med beplantningsforbud à 2.000 kr.	20.200 kr.
854 m nyanlagt sti à 30 kr.	25.620 kr.
915 m eksisterende sti à 15 kr.	13.725 kr.
400 m eksisterende sti i skel à 7,50 kr.	3.000 kr.
Yderligere værdiforringelse mv.	250.000 kr.
I alt erstatning (oprundet)	344.900 kr.

Der tilkendes ejerne godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand for Taksationskommissionen som nedenfor bestemt.

Herefter bestemmes:

Der fastsættes følgende erstatningsbeløb til nedennævnte ejere:

Lb.nr. 1 Arne Frank	86.600 kr.
Lb.nr. 5 Henrik Wøhleke	24.000 kr.
Lb.nr. 6 Erik Vinter	8.300 kr.
Lb.nr. 7 Per Ivan Kramer	10.900 kr.
Lb.nr. 9 Helge Bay-Smidt	344.900 kr.
Lb.nr. 11 Hans U. Faurschou	7.500 kr.
Lb.nr. 21 Børge Jensen	3.200 kr.
Lb.nr. 22 Leif Bodilsen	3.200 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes som bestemt ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2006.

Der tillægges ejerne af ejendommene lb.nr. 1, 5, 6, 7, 11, 21 og 22 hver 6.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand, eller i alt 42.000 kr., hvilket beløb udbetales til LandboMidtØst, Viborg. Der tillægges ejeren af ejendommen lb.nr. 9 25.000 kr. i godtgørelse for sagkyndig bistand, hvilket beløb udbetales til advokat Gert Lund, Århus.

B. Vollmond

Gitte Hansen

Christian Als

Rec

NATURKLAGENÆVNET

Frederiksborggade 15, 1360 København K
Tlf.: 3395 5700
Fax: 3395 5769
E-mail: nkn@nkn.dk Web: www.nkn.dk
CVR: 18210932

09 MRS. 2009

NKN-111-00005
marma

Afgørelse

i sagen om ændring af Naturklagenævnets afgørelse om fredning af Læsten Bakker.

Naturklagenævnet traf den 14. december 2006 afgørelse om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune (nu Randers Kommune). Nævnet traf samtidig afgørelse om erstatning i anledning af fredningen.

Erstatningsafgørelsen blev indbragt for Taksationskommissionen af en række lodsejere, herunder den lodsejer, som ejer størstedelen af det fredede område, Helge Bay-Smidt.

I forbindelse med Taksationskommissionens behandling af sagen har Randers Kommune efter drøftelser med Helge Bay-Smidt fremsendt forslag til Fredningsnævnet for Midtjylland om ændring af det stiforløb frem til udsigtspunktet Kragbjerg Høj, som Naturklagenævnet har besluttet.

Efter Taksationskommissionens opfattelse er det mest hensigtsmæssigt, at Naturklagenævnet træffer afgørelse om, hvorvidt Randers Kommunes anmodning om ændring af stiforløbet skal imødekommes.

Randers Kommune har ved brev af 18. januar 2008 som revideret ved brev af 17. juni 2008 fremsendt ansøgning vedlagt kortbilag til fredningsnævnet. Fredningsafgørelsen foreslås ændret på følgende 4 punkter:

1. Stiføring til Kragbjerg Høj.
2. Niveaufri krydsning af publikum og kreaturer.
3. Stiføring over engen.
4. Stiføring gennem mosen i fredningens vestlige del.

Ad 1. Stiføring til Kragbjerg Høj.

Randers Kommune foreslår et stiforløb til Kragbjerg Høj længere mod syd. Baggrunden er, at kommunen ønsker at undgå et meget omfattende og dyrt anlægsarbejde, som efter kommunens vurdering vil indebære en del uhensigtsmæssig terrænregulering i fredningen og en ressourcekrævende vedligeholdelse. Randers Kommune finder, at den nu foreslåede linjeføring vil medføre yderst begrænset anlæg og vedligeholdelse og samtidig vil give publikum en større naturoplevelse. Lodsejeren har været med på råd og kan gå ind for denne løsning.

Ad 2. Niveaufri krydsning af publikum og kreaturer.

For at kunne videreføre den pleje, som har været i gang de sidste 20 år, er det vigtigt at arealerne kan afgræsses. Efter Randers Kommunes vurdering er en stiføring ind på arealet uden frahegning af stien for risikabel og i praksis ikke muligt. Derved ville et stort areal afskæres for samgræsning med det øvrige areal. For at afhjælpe dette ønsker Randers Kommune at etablere niveaufri krydsning af publikum og kreaturer ved anvendelse af en tunnel, som vist for kortbilaget. Publikum føres gennem et rør med en diameter på 2,5 meter i ca. 6 meters længde. Da røret placeres i slugten og tænkes halvt nedgravet vil det efter kommunens opfattelse ikke komme til at virke dominerende i landskabet.

Ad 3. Stiføring over engen.

Den udlagte stiføring over engen neden for Kragbjerg Høj er fastlagt på grundlag af de daværende ejerforhold og driftsmuligheder. Der er siden sket ændringer i ejerforhold og dermed også i driftsmuligheder. Randers Kommune finder, at den nu foreslåede stiføring tager hensyn til de nye ejerforhold og udnytter de muligheder, der nu er for at lave et bedre forløb.

Ad 4. Stiføring gennem mosen i fredningens vestlige del.

Randers Kommune har efter drøftelse med de involverede ejere opnået enighed om at lægge stien som vist på kortbilag, hvorved stien på den længst mulige strækning følger et gammelt vejforløb.

Afgørelse.

I sagens behandling har deltaget 7 af Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild og Poul Søgaard.

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:

Naturklagenævnet besigtigede Læsten Bakker den 13. oktober 2005 og afholdt offentligt møde om sagen. Samtlige lodsejere var indkaldt til besigtigelsen. Helge Bay-Smidt, som ejer de centrale arealer i fredningen, deltog ikke i besigtigelsen eller det offentlige møde og var ikke repræsenteret af andre.

I forlængelse af besigtigelsen og det offentlige møde traf Naturklagenævnet bl.a. beslutning om at undersøge mulighederne for et stiforløb op til Kragbjerg Høj med et udgangspunkt fra Engtoften nord for punkt M til erstatning for det stiforløb mellem punkt M og punkt T, som fredningsnævnet havde fastlagt. Da lodsejeren ikke havde deltaget i besigtigelsen og det offentlige møde, blev dette spørgsmål efterfølgende drøftet nøje med Århus Amt og lodsejeren, som sammen besigtigede området. Lodsejeren foreslog bl.a., at der alene blev fastlagt et stiforløb fra punkt N til G, mens forløbet M-T-N og T-G blev sløjft af hensyn til mulighederne for at fortsætte afgræsning med kreaturer. Naturklagenævnet overvejede i den forbindelse i hvilket omfang offentlig adgang kunne antages at medføre sådanne gener for den fortsatte afgræsning med kreaturer, at lodsejers ønsker om begrænsning af stiforløbene skulle imødekommes.

På baggrund af drøftelserne med Århus Amt og lodsejeren besluttede Naturklagenævnet til sidst at fastholde det stiforløb, som fredningsnævnet havde fastlagt, da der efter nærmere undersøgelser ikke kunne peges på et mere hensigtsmæssigt forløb. På grundlag af amtets udtalelser og Naturklagenævnets kendskab til kvæghold i andre offentligt tilgængelige områder lagde nævnet til grund, at det er muligt at fortsætte afgræsning samtidig med, at offentligheden igen får adgang til Kragbjerg Høj ad de fastlagte stiforløb.

Det er således Naturklagenævnets vurdering, at nævnet har taget specifikt stilling til, hvor stien til Kragbjerg Høj skal forløbe. Der er ikke anført argumenter, som ikke var Naturklagenævnet bekendt da afgørelsen blev truffet, for at placere stien anderledes end nævnet allerede har besluttet.

Det bemærkes, at det fremgår af fredningen, at offentligheden alene har ret til at færdes ad det udlagte stinet i Læsten Bakker og ikke må bevæge sig ind på græsningsarealerne i øvrigt. Pleje-

myndigheden skal skilte med dette (§ 8, pkt. c). Hegning kan ske, hvor plejemyndigheden i samråd med ejeren vurderer, at der kan opstå konflikter mellem publikum og græssende dyr. Plejemyndigheden bekoster og forestår eventuel opsætning af hegn på begge sider af stien, samt låger og skiltning (§ 8, pkt. d).

Naturklagenævnet finder derfor ikke grundlag for at ændre afgørelse af 14. december 2006 for så vidt angår det fastlagte stiforløb til Kragbjerg Høj.

For så vidt angår etablering af tunnel og de to andre stiføringer mod syd er det Naturklagenævnets vurdering, at disse ændringer har et så begrænset omfang, at fredningsnævnet i givet fald kan meddele dispensation hertil. Naturklagenævnet finder det mest korrekt, at de lokale myndigheder står inde for, om der er konsensus om de foreslåede ændringer. Naturklagenævnet bør ikke træffe en sådan afgørelse som førsteinstans uden nærmere kendskab til grundlaget for ændringsforslagene.

Det bemærkes i øvrigt, at ifølge fredningens § 8, pkt. c, kan etablering af nye stier ske med ejers accept og fredningsnævnets godkendelse. Ifølge pkt. e kan kreaturpassager isættes på de strækninger, hvor stien hegnes.

På denne baggrund fastholder Naturklagenævnet afgørelse af 14. december 2006 om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune i sin helhed.

Såfremt Taksationskommissionen finder, at fredningsafgørelsen skal medføre en væsentligt højere erstatning til lodsejeren end fastsat af fredningsnævnet og Naturklagenævnet, går Naturklagenævnet ud fra, at den nærmere begrundelse herfor vil fremgå af Taksationskommissionens afgørelse.

På Naturklagenævnets vegne

Marianne Mathiesen
Specialkonsulent

NATURKLAGENÆVNET>

**Naturklagenævnets afgørelse
af 14. december 2006
om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker
i Purhus Kommune, Århus Amt
(sag nr. NKN-111-00005).**

1. Indledning.

Fredningsnævnet for Århus Amt traf den 12. januar 2005 afgørelse om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune, Århus Amt. Fredningsnævnet traf samtidig afgørelse om erstatning i sagen.

Fredningsnævnets afgørelse er forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42.

Fredningsnævnets afgørelse er også påklaget til Naturklagenævnet af 11 lodsejere.

Fredningssagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening og Århus Amt i marts 2002. Der er tale om nye fredningsbestemmelser for den del af Læsten Bakker, der i forvejen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953 vedrørende fredning af arealer ved Fussing Sø og i Læsten Bakker. Den eksisterende fredning er på ca. 80 ha. Fredningen foreslås udvidet med dalen vest for Læsten Bakker, engene syd for Læsten Bakker samt arealerne nord for Læsten Bakker op mod Læsten by, i alt ca. 59 ha. Med fredningsnævnets afgørelse udgør det fredede område således ca. 139 ha.

Ved udvidelsen vil fredningen for Læsten Bakker få fysisk sammenhæng med kulturengen og skoven under Fussingø, som ejes af Skov- og Naturstyrelsen, og der vil også blive sammenhæng til de fredede arealer omkring Fussing Sø, i Læsten Kær og ved Læsten Kirke.

2. Beskrivelse af fredningsområdet.

Områdets dannelse.

Læsten Bakker er et morænelandskab fra sidste istid, overvejende på sandbund. Skals Ådalen, som har sit øvre løb i vådområderne syd for Læsten Bakker, er en smeltevandsfloddal opstået ved erosion, da gletsjerne ved istidens slutning begyndte at smelte bort og frigjorde store mængder smeltevand. Mens gletsjerfronten stod mellem Randers og Hobro, løb vandet i det meste af det nuværende Gudenå-system. Isen spærrede imidlertid for vandets løb ud gennem Randers Fjord, og vandet søgte derfor videre mod nord gennem Nørreådal, Skals Ådalen og videre herfra til Hjarbæk Fjord. Dette har givet et flot afvekslende landskab med den brede åbne Skals Ådal og de markante dalsider (falske bakker) med erosionskløfter.

Kulturhistorie.

I midten af 1600-tallet var Læsten og 8 andre landsbyer i området lagt under Fussingø Gods. Omkring 100 år senere satte en afvikling af stordriften i gang. Størstedelen af Fussingø hovedgårds marker blev herefter udlagt til græs, der krævede mindre arbejde end korn. I 1787 blev Læsten opmålt for at gennemføre udskiftningen. Det var nødvendigt at flytte en del gårde ud fra Læsten.

I årene efter udskiftningen blev der sat mange markgærder/diger i området omkring Fussingø. Halvdelen af engområdet syd for Læsten Bakker er fortsat én parcel under Fussingø, mens den resterende del er opdelt i mindre lodder til husmændene.

Tørvegravningen i mosen syd for bakkerne, som er foregået under 2. verdenskrig, ses også tydeligt i området i dag. Der er nu vandhuller i de tidligere tørvegrave. Området omkring tørvegravene er under tilgroning. Tørvene er slæbt på tørveslæder op gennem Læsten Bakker, formentlig ad hulvejen, der går fra mosen til den sydvestlige del af Læsten by. Hulvejen og vejen langs engen for foden af Læsten Bakker, som ikke bliver brugt til kørsel længere, er oprindelige vejssystemer i området og har kulturhistorisk værdi samt betydning for offentlighedens adgang.

(Kilde: "Fussingø", Randers Amts Historiske Samfund 1989).

Landskab og natur.

De stejle, sydvendte skråninger af Læsten Bakker, som afgrænser Skals Ådalen mod nord, rummer i den vestlige ende Læsten Kær, som er en mosaik af græssede overdrev, kratskov og væld med rigkærsvegetation. Den østlige del af dalsiden er mere næringsfattig og er et velafgræsset,

hedeagtigt overdrev domineret af enebær og hvidtjørn. Fra Kragbjerg Høj er der en storslået udsigt mod øst over Skals Ådalen.

Store dele af det allerede fredede område er omfattet af den foreløbige registrering af hede, og en mindre del er som overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der er nu på skrænterne gennemført kreaturgræsning, hvilket sikrer den meget artsrige, lyskrævende urtevegetation, som udgøres af bl.a. hedelyng, fåresvingel, bølget bunke og blåmunke. Ved fortsat græsning uden næringstilskud fra gødskning vil den høje natur- og landskabskvalitet kunne bevares. Skrænterne indgår i fin natursammenhæng med arealerne i dalbunden.

Dalen syd for Læsten Bakker fremstår i dag som en mosaik bestående af gødskede kulturenge, drevet ved græsning og høslæt, samt pilemoser og tørvegrave under begyndende tilgroning.

Tuemosen udgør et større samlet moseområde, som danner vandskel mod vest til Nørreåsystemet. Den østlige del af denne mose er omfattet af fredningen fra 1953 og er nu helt tilgroet pilemose. Længere mod vest har mosen store, meget næringsfattige partier. Fra Tuemosen og østpå er dalbunden overvejende gødskede, løst tuede og græssede ranunkel-enge afvekslende med arealer, hvor græsningen er opgivet.

Størstedelen af det allerede fredede område er omfattet af den foreløbige registrering af mose og søer, jf. naturbeskyttelseslovens § 3. Ligeledes er den foreslåede udvidelse vurderet som omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men engarealerne er relativt artsfattige, formentlig på grund af gødskning.

Den sydlige del af Skals Ådalen ejes af Skov- og Naturstyrelsen. Det er et større samlet areal, der drives med græs i omdrift og uden gødskning. Arealet stiger i den sydligste bræmme op mod skoven. Langs kommunevejen mod øst er et moseareal og et engareal stærkt tilgroet.

EF-habitatområde.

Den væsentligste del af det fredede område ligger inden for EF-habitatområde nr. 30: Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk. Udpegningsgrundlaget er bl.a. bæklampret, stor kæruldsmed, damflagermus og odder samt naturtyperne vandløb med vandplanter, tørre heder, artsrige overdrev på sur bund og rigkær.

Frednings- og plejebestemmelserne vil ifølge fredningsforslaget generelt medvirke til at sikre en positiv bevaringsstatus for de udpegede arter og naturtyper inden for fredningen. Odderen har en stabil bestand i området og favoriseres af de mange uforstyrrede tørvegrave i tilknytning til vandløbene.

3. Begrundelse for fredningsforslaget.

Fredningsforslaget er fremsat for at sikre og forbedre naturværdierne i området gennem plejeindsats i samarbejde med ejerne samt sikre offentlighedens adgang til området. Fredningen vil således på sigt være med til at sikre en positiv bevaringsmålsætning for området, herunder styrke den biologiske mangfoldighed, skabe bedre muligheder for friluftslivet og beskytte de kulturhistoriske værdier i landskabet.

Landskabs- og naturforbedringer.

Det fremgår af fredningsforslaget, at udvidelsen mod nord hovedsageligt er landskabeligt begrundet, idet arealet især ønskes sikret mod beplantning. Udvidelsen vest for Læsten Bakker er også hovedsageligt landskabeligt begrundet. Oplevelsen af den markante dalside med erosionskløfter og falske bakker kan forbedres væsentligt ved at afdrive de nederste dele af især nålebeplantningerne. Hvis de afdrevne arealer og omdrifts- og græsningsarealerne udlægges til græsning uden omlæg, pesticider og gødskning, vil de på længere sigt få samme naturindhold som overdrevs- og hedearealerne.

Ved at skabe sammenhæng til fredningen for Læsten Kær vil der på længere sigt kunne skabes god natursammenhæng, og landskabsformerne kan tydeliggøres. Det store sammenhængende græsningsnaturområde vil på grund af sin størrelse kunne få en høj grad af biologisk stabilitet.

Udvidelsen af fredningen syd for Læsten Bakker er hovedsageligt biologisk begrundet, idet afgræsning og forbud mod gødskning forventes at forbedre naturkvaliteten i området.

Området har i sig selv stort naturpotentiale som fugtige engområder, hvis græsningsdriften opretholdes og udvides til at omfatte hele området og under forudsætning af, at hele området fremover ikke gødskes. For at opretholde dalområdet som bred, sammenhængende naturkorridor bør græsning på engene genindføres på de arealer, hvor den er opgivet, og gødskningen bør ophøre, så en artsrig flora får mulighed for at udvikle sig. De to vandløb gennem området bør sikres et mere naturligt snoet forløb, hvis det kan gennemføres, uden at vandstanden i området stiger så meget, at arealerne ikke kan græsses.

Offentlighedens adgang til området.

Indtil 1998 har offentligheden haft adgang til Læsten Bakker ad en markvej fra kommunevejen sydøst for Læsten til Kragbjerg Høj. Denne adgang er blevet lukket, således at der i dag ingen adgang er for offentligheden til Kragbjerg Høj og Læsten Bakker. Det er et formål med fredningsforslaget at genskabe denne adgang.

Offentligheden har efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser adgang ad vejen syd for bakkerne (punkt A-C på fredningskortet) samt ad hulvejen (punkt B-D). Ligeledes er der en trampesti rundt på højen i det nordvestlige hjørne af fredningen (nord for punkt D). Trampestien bør ifølge fredningsforslaget sikres gennem fredningen, og det areal af en gammel grusgrav, der i dag anvendes til parkering, bør anlægges som p-plads.

For at skabe rekreativ sammenhæng fra Læsten Bakker til statsskoven syd for Skals Ådalen, herregårdslandskabet omkring Fussingø Gods og de fredede arealer omkring Fussing Sø, vil det være af stor rekreativ værdi at få etableret en stiforbindelse tværs over engarealerne. Af hensyn til odderens tilstedeværelse især i den vestlige del af området, vil et forløb øst for tørvegravene (punkt I-O) og herfra videre hen over Skov- og Naturstyrelsens arealer være at foretrække.

På grund af de problemer, det kan give med publikum blandt græssende dyr, kan det blive nødvendigt at indhegne stiforløbet på trods af de visuelle gener, det vil medføre.

Fredningsnævnet besluttede under fredningssagens behandling, efter forslag fra Fussingø Statsskovdistrikt i samarbejde med Århus Amt og Danmarks Naturfredningsforening, at tilføje et yderligere stiforløb. Stiforløbet etableres i det sydvestlige hjørne af fredningen (punkt B-P). Stien etableres som trampesti og går igennem en gammel tørvegrav. I den sydlige del af fredningen fanger stien en eksisterende skovvej, som er etableret uden for fredningen på statsskovdistriktets område, således at der skabes en sammenhæng mellem statsskovdistriktets arealer og det fredede område. I det omfang der ikke eksisterer sti, vil statsskovdistriktet anlægge sti.

4. Fredningens indhold.

Fredningen har til formål at bevare og forbedre de natur- og kulturhistoriske samt landskabelige værdier, som er i området, herunder særligt de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for udpegning af dele af området som EF-habitatområde. Desuden har fredningen til formål at sikre offentlighedens adgang til området ad eksisterende veje og stier og ad nyudlagte stier.

Fredningen indeholder sædvanlige bestemmelser om bevaring af arealerne i deres nuværende tilstand, forbud mod terrænændringer og bebyggelse m.v., bortset fra erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for landbrugsejendomme efter fredningsnævnets godkendelse, sikring af offentlighedens adgang, tilladelse til sædvanlig fåre- og kreaturhegning, naturgenopretning og mulighed for genslyngning af eksisterende vandløb samt naturpleje.

Ager må anvendes til sædvanlig landbrugsdrift, men må ikke tilplantes med pyntegrønt, juletræer, energipil, elefantgræs el.lign. Læhegn må ikke etableres.

§ 3-arealer skal drives med græsning eller høslæt og må ikke gødes, sprøjtes eller jordbehandles. Søer og vandhuller må kun udnyttes i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens almindelige bestemmelser. Der må ikke foretages andefodring i eller ved søer og vandhuller.

Skovområderne mod vest skal drives som blandet løvskov med plukhugstdrift (evt. græsnings-skov efter fredningsnævnets godkendelse).

Veje og stier må ikke nedlægges eller ændres, og nye veje må ikke anlægges uden fredningsnævnets godkendelse. Der anlægges et mindre parkeringsareal nord for punkt D på et areal, som i forvejen benyttes til parkeringsplads.

Den eksisterende vej fra punkt A til punkt C og hulvejen fra punkt B til punkt D må ikke lukkes for gående og cyklende eller forlægges. Stien, der går over bakken nord for punkt D, skal sikres. Der skal etableres nye stier som angivet på fredningskortet. Yderligere stier kan etableres med ejers accept og fredningsnævnets godkendelse. I Læsten Bakker må offentligheden alene færdes ad det udlagte stinet. Amtet skal opsætte skilte om dette. Hegning af stier kan ske, hvor amtet i samråd med ejeren vurderer, at der kan opstå konflikter mellem publikum og græssende dyr.

Mindre arealer af den nedre nålebeplantning i den vestlige dal, som går over mod Læsten Kær, dele af matr.nr. 9c, 10d og 1d (lb.nr. 2), skal afdrives og overgå til vedvarende græsning inden 5 år fra fredningens endelige vedtagelse. Den vestlige del af beplantningen skal løbende konverteres til løvskov, primært ved selvsåning, men eventuelt ved indplantning af eg, hvis selvsåningen ikke er tilstrækkelig. Hvor der i nålebeplantningerne står gamle løvtræer, lades disse tilbage. Konverteringen sker, når nuværende træer er hugstmodne.

5. Klagerne.

Fredningsafgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af 11 lodsejere.

Lb.nr. 9: Helge Bay-Smidt (matr.nr. 10a Læsten by, Læsten):

Klageren ejer de centrale arealer i fredningen, som udgør selve Læsten Bakker. Ejendommens bygninger ligger i den sydligste udkant af Læsten og støder op til fredningsområdet. Der drives kvægbrug på ejendommen, og kvæget afgræsser arealer i fredningsområdet.

Klageren har bl.a. gjort gældende, at fredningen, herunder de planlagte stiforløb, vil medføre forringede driftsmæssige muligheder. Fredningen medfører endvidere forringede muligheder for fremtidig placering af bygninger på ejendommen. Naturpleje af overdrev foregår ifølge Århus Amts egen naturkvalitetsplan mest hensigtsmæssigt med kreaturer. Klageren mener ikke, at det er forsvarligt at have offentlig adgang til indhegningerne. Fredningen åbner mulighed for at pla-

cere nødvendige driftsbygninger inden for fredningsområdet, men det vil være nødvendigt også at flytte boligen for at kunne føre opsyn med dyrene. Hvis græsningsarealet på grund af de planlagte stiforløb reelt opdeles i folde uden adgang til gård eller vand, vil det kræve en større arbejdsindsats. Klageren mener, der bør findes en mere langtidsholdbar løsning, så fremtidig kreaturdrift kan sikres.

Lb.nr. 2: Svend V. Henriksen (matr.nr. 1d, 9c og 10d Læsten by, Læsten):

Klageren har principalt påstået ophævelse af fredningen, subsidiært at fredningen bør indskrænkes omkring bygningerne på hans ejendom, og at bestemmelserne om fjernelse af nålebeplantningen udgår.

Klageren og hans forældre har gennem to generationer arbejdet for at skabe et landskab afvekslende med nåletræ, løvtræ, ager, eng og mose, som giver et rigt dyre- og fugleliv, herunder råvildtbestand. Klageren ønsker et naturrigt landskab, ikke skallede bakker, hvor musvåger kan fortrænge et rigt fugleliv, og hvor der ikke er skjul m.v. til råvildt. Fredningen skaber et monokulturlandskab, hvorimod klageren ønsker mange arter træer og buske med forskellig blomstringstid m.v.

Fredningsgrænsen går meget tæt omkring bygningerne på ejendommen. Der skal derfor tilladelse fra fredningsnævnet til erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri og der er ingen sikkerhed for, at en sådan tilladelse kan opnås. Desuden er der forbud mod f.eks. at opføre en aftægtsbolig inden for fredningen ved siden af de eksisterende bygninger. Fredningen er meget indgribende over for ejendommen, idet mere end halvdelen af ejendommen er underlagt fredningen. Klageren ønsker frihed til at disponere over sin ejendom inden for den generelle lovgivnings rammer.

I hvert fald er indgrebene mod skovarealerne alt for vidtgående og uden saglig begrundelse. Den natur, der er opbygget på ejendommen, er fuldt ud i overensstemmelse med landskabet og generelle naturværdier. Det er kun en lille del af ejendommen, der indgår i EF-habitatområdet. Denne udpegning begrundes således ikke et specielt behov for indgreb i ejendommen.

Lb.nr. 23: Niels Yde (matr.nr. 1al Fussingø Hgd., Ålum):

I stedet for rydning ønsker klageren et "naturareal" på 1,5 ha bevaret uændret for at fastholde ejendommens naturværdi. De 1,5 ha består af fugtigt område med "mosehuller", som er ved at vokse til med pilekrat m.v. Arealet ligger et godt stykke væk fra stien i fredningsforslaget, så der vil fortsat være frit udsyn fra stien over engarealerne og op mod Læsten Bakker. I øvrigt vil det ikke være muligt at rydde "naturarealet" med maskinkraft på grund af stigende vandstand i området. Arealet skal derfor ryddes og vedligeholdes med håndkraft, hvilket bliver dyrt, og samtidig forringes områdets naturværdi.

LandboCenter Randers-Viborg har på 7 lodsejeres vegne klaget over fredningsnævnets afgørelse.

Klagerne mener ikke, at kultur, landskab og biologi tilgodeses bedre i den udvidede fredning. Odderen vil blive generet, når der anlægges stier igennem de værdifulde områder, hvilket også vil belaste plante- og dyrelivet generelt. Der kan endvidere ikke forventes nogen forbedret landskabseffekt eller bedre sikring af de kulturmæssige værdier ved at udvide fredningen. Der er ikke taget hensyn til den produktionsmæssige betydning for lodsejerne. Når der ikke må gødes på vedvarende græsarealer mister de værdien som harmoniareal. Når rodukrudt ikke må bekæmpes kemisk, kan det betyde invasion af tidsler, brændenælder og skræpper. Lodsejerne er bekymrede over, at stisystemet udvides, og at stier udlægges i 2 meter befæstet sti, hvilket kan give anledning til, at mange flere kommer på stierne. Det gælder særligt lodsejerne lb.nr. 1, 5 og 11.

Der bør nedsættes et plejeudvalg, hvor lodsejeren er repræsenteret, og dette bør fremgå af fredningskendelsen.

Vedrørende de enkelte lodsejere har LandboCenter Randers-Viborg anført følgende:

Lb.nr. 1:

Arne Frank (matr.nr. 1b, 9g, 10e, 10f og 13f Læsten by, Læsten).

Klageren så helst, at stien blev flyttet helt væk fra bygningerne på minkfarmen på grund af risiko for uro i den periode, hvor minkene får hvalpe, og fordi stien går tæt på bebyggelsen.

Fredningsgrænsen er unødigt tæt på klagerens ejendom. Der anmodes derfor om, at fredningsgrænsen rykkes 30-40 meter længere væk fra bygningerne.

Lb.nr. 5:

Henrik N. Wøhleke (matr.nr. 8c, 10l og 10s Læsten by, Læsten).

Fredningsgrænsen er unødigt tæt på klagerens ejendom. Der anmodes derfor om, at fredningsgrænsen rykkes 30-40 meter længere væk fra bygningerne.

Lb.nr. 6:

Erik Vinter (matr.nr. 8n Læsten by, Læsten).

Klageren kan ikke acceptere, at der ikke må gødes og sprøjtes, da klageren bliver beskåret i sine muligheder for senere at søge MVJ-ordninger. Klageren kan godt acceptere, at noget af arealet konverteres fra granskov til løvskov, selvom det vil gå ud over jagten.

Lb.nr. 7:

Per Ivan Kramer (matr.nr. 9q Læsten by, Læsten).

Klageren har alene klaget over erstatningsudmålingen.

Lb.nr. 11:

Hans U. Faurschou (matr.nr. 11m og 12l Læsten by, Læsten, samt 1o Volstrup, Ålum).

Det vil både være urimeligt og uhensigtsmæssigt, at stien fra punkt P føres op over klagerens ejendom (til punkt B). Planen er at anvende det humusrige areal til produktion af rododendron til salg. Ved at føre en sti over arealet vil der være risiko for tyveri af planter og for, at det naturlige dyreliv ødelægges. Der drives planteskole og gartneri fra klagerens to ejendomme.

Det foreslås, at stien fra punkt P føres mod nord langs fredningsgrænsen op til den stiføring, der går mod øst (til punkt B). Det vil også genere dyrelivet mindre, især odderen.

Lb.nr. 21:

Børge Jensen (matr.nr. 1as og 1au Fussingø Hgd., Ålum)

og

Lb.nr. 22:

Leif Bodilsen (matr.nr. 1at og 1av Fussingø Hgd., Ålum).

For de to økologiske kvæg- og fåreholdere er engarealerne helt afgørende for såvel foderproduktion som for harmoniforholdet.

Stien fra punkt O til I ønskes ført syd om lb.nr. 21 og 22, da der periodevis er hegnet på tværs af vejen. Stien kan endvidere medføre forstyrrelse af græssende dyr, der kan opstå problemer med brist i hegnet og der kan komme personer med hunde i snor, som kan genere de græssende dyr. Desuden vil det være enklere, at stien ligger på Skov- og Naturstyrelsens arealer.

6. Århus Amts bemærkninger til klagerne.

Ifølge fredningsnævnets afgørelse løber stien på tværs af Tuemosen på strækningen punkt B til punkt P mellem matr.nr. 8c og 11m. Lodsejere har foreslået stien flyttet mod vest til matrikelgrænsen mellem 9g og 10s. Efter Århus Amts vurdering medfører begge stiforløb en svagt forøget forstyrrelse af naturforholdene i Tuemosen. Mosen ligger på vandskellet mellem Skals å-systemet og Nørreå-systemet og udgør dermed spredningsforbindelse og levested for det dyreliv, der er knyttet til vandløbenes omgivelser, herunder specielt odderen, der er optaget på udpegningsgrundlaget for habitatområdet, og som er registreret i området.

Det er tidligere vurderet, at forstyrrelseseffekten af en smal trampesti gennem området er ubetydelig i forhold til odderens tilstedeværelse, idet den rekreative færdsel efter amtets opfattelse vil være begrænset, og mosen har stor udstrækning, således at hovedparten af mosen fortsat vil være

fuldstændig uforstyrret. Odderen er nataktiv, hvorfor konflikten mellem en formentlig meget begrænset rekreativ udnyttelse og odderens udbredelse i området er meget lille.

Det er amtets vurdering, at der ikke er målbar forskel på forstyrrelseseffekten af de to forslag til stiforløb. Set i forhold til naturinteresserne er det derfor uden betydning, om det ene eller det andet forslag realiseres. Det er væsentligt, at der kun skabes adgang ad det ene stiforløb, og at stien indrettes, så den udelukkende er farbar til fods.

Århus Amt har foreslået, at det i fredningsbestemmelserne præciseres, at hunde skal holdes i snor af hensyn til odderen, det vilde dyreliv og græssende husdyr.

Størstedelen af eng- og mosearealerne på lb.nr. 20-24 afgræsses i dag, og de skønnes at kunne udvikle en mere artsrig flora og et generelt højere naturindhold, hvis gødskning fremtidigt ophører. Formålet med fredningen er at bevare og forbedre de natur- og kulturhistoriske samt landskabelige værdier. Hvis arealerne undtages fra det generelle gødskningsforbud, vil de herefter kun i meget ringe omfang bidrage til at opfylde fredningens formål.

Størstedelen af Tuemosen, der ligger på vandskellet mellem Skals Å- og Nørreå-systemet er en tidligere højmosse, der nu i stor udstrækning er afdrænet og afgravet til tørveproduktion. Mosen ligger inden for habitatområdet og vil derfor blive kortlagt som habitat-naturtype 7120 Nedbrudt højmosse. Ved senere udarbejdelse af en Natura 2000-plan og efterfølgende indsatsplan for habitatområdet er der en forpligtelse til at sikre gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, habitatområdet er udpeget for. Gunstig bevaringsstatus for nedbrudt højmosse er defineret som udvikling mod naturtypen aktiv højmosse. Disse forhold bør indarbejdes i fredningstekstens afsnit om EF-habitatområde. Århus Amt har foreslået en tilføjelse til fredningens § 2 som konsekvens heraf.

Århus Amt har oplyst, at der flere steder i amtet er naturarealer med offentlig adgang, der afgræsses af kvæg, uden at dette giver anledning til problemer.

7. Efterfølgende undersøgelse af stiforløb.

I forlængelse af besigtigelsen og det offentlige møde traf Naturklagenævnet bl.a. beslutning om, at undersøge mulighederne for et stiforløb op til Kragbjerg Høj med et udgangspunkt fra Engtoften nord for punkt M til erstatning for stiforløbet mellem punkt M og punkt T, som fredningsnævnet har fastlagt.

Naturklagenævnet bad Århus Amt om at besigtige området sammen med lodsejeren med henblik på at finde det mest hensigtsmæssige stiforløb.

Efter besigtigelse fandt Århus Amt og lodsejeren, at der ikke kunne peges på et mere hensigtsmæssigt stiforløb end det, som fredningen indeholder.

Som det fremgår nedenfor har Naturklagenævnet herefter besluttet at fastholde det af fredningsnævnet fastlagte stiforløb.

8. Naturklagenævnets afgørelse.

I sagens behandling har deltaget Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Bent Hindrup Andersen, Ole Pilgaard Andersen, Marie-Louise Andreasen, Martin Glestrup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Den 13. oktober 2005 har Naturklagenævnet besigtiget området. Der blev endvidere afholdt offentligt møde om sagen.

I forlængelse af besigtigelsen og det offentlige møde traf Naturklagenævnet følgende beslutninger:

Afgrænsning af fredningsområdet.

Den afgrænsning af fredningsområdet, som fredningsnævnet har fastlagt, fastholdes, dog således, at fredningsgrænsen ved ejendommene lb.nr. 2 og 5 lægges i en afstand af 30 meter fra ejendommens bygninger. Ved ejendommen lb.nr. 9 flyttes fredningsgrænsen længere mod syd, som det fremgår af kortbilaget.

Stiforløb.

Veje og stier er indtegnet på fredningskortet som de fremtræder i marken, jf. ortofoto (kortbilag 2).

De nævnte bogstaver for stiforløb fremgår af fredningskortet.

Det foreslåede stiforløb B-P flyttes til den tidligere fredningsgrænse mellem matr.nr. 9g og 10s. Århus Amt har efterfølgende bemærket, at denne placering af stien efter amtets vurdering ikke er i konflikt med habitatdirektivet.

Det foreslåede stiforløb, der på fredningsnævnets kort er angivet som F-C, udgår. Stiforløbet I-O, som er delvist eksisterende, fastholdes.

De foreslåede stiforløb M-T-N og G-T-N fastholdes.

Stiforløbet A-B fastlægges som det fremgår af fredningskortet.

Pleje af arealer i fredningsområdet.

Fredningen skal indeholde bestemmelser om nedsættelse af et lodsejerudvalg og om, at der skal udarbejdes en plejeplan i overensstemmelse med plejebekendtgørelsen.

Fremtidig drift.

Lb.nr. 20-24 (matr.nr. 1aa, 1ø, 1as, 1au, 1at, 1av, 1al og 1an Fussingø Hgd., Ålum) kan drives som hidtil.

Kravet om fjernelse af nålebeplantningen og konvertering til løvskov på lb.nr. 2 og 6 (matr.nr. 1d, 9c, 10d og 8n Læsten by, Læsten) fastholdes.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 12. januar 2005 ophæves, fastsættes følgende fredningsbestemmelser for fredningsområdet, der er afgrænset som vist på det fredningskort, der hører til Naturklagenævnets afgørelse. Fredningen omfatter helt eller delvist de på vedhæftede matrikel-fortegnelse anførte ejendomme.

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare og forbedre de natur- og kulturhistoriske samt landskabelige værdier, som er i området, herunder særligt de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for udpegning af dele af området som EF-habitatområde.

Desuden har fredningen til formål at sikre offentlighedens adgang til området ad eksisterende veje og stier og ad nyudlagte stier.

§ 2. Bevaring af området.

Det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation, jf. § 13.

Fredningen er ikke til hinder for gennemførelse af naturgenopretningsprojekter i området, herunder bl.a. genslyngning af vandløb og eventuel hævning af vandstanden på arealer, der har karak-

ter af nedbrudt højmoser. Generelt skal fredningen ikke være til hinder for, at der kan opnås gunstig bevaringstilstand for naturarter og -arealer, der er omfattet af habitatdirektivet.

§ 3. Arealernes drift.

a. Arealer i landbrugsmæssig omdrift.

Ager må anvendes til sædvanlig landbrugsdrift. Ager og andre arealer uden skovbevoksning må dog ikke tilplantes med pyntegrønt, juletræer, energipil, elefantgræs eller lignende.

Nye læhegn må ikke etableres.

Fredningen er ikke til hinder for, at agerarealer overgår til vedvarende græsningsarealer, eng, overdrev eller hede. I så fald vil de blive omfattet af fredningsbestemmelserne for disse naturtyper.

b. Eng, mose, hede og overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

I overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens almindelige regler må der ikke foretages indgreb, der ændrer naturtilstanden. Inden for fredningen skal disse arealer drives med græsning eller høslæt, og de må ikke gødes, sprøjtes eller jordbehandles.

Tilgroede mosearealer kan ryddes og afgræsses i overensstemmelse med plejeplanen, jf. § 11.

Lb.nr. 20-24 (matr.nr. 1aa, 1ø, 1as, 1au, 1at, 1av, 1al og 1an Fussingø Hgd., Ålum) kan drives som hidtil.

c. Skovområder.

Skovområderne mod vest skal drives som blandet løvskov med plukhugstdrift. Skovområderne kan eventuelt drives som græsningsskov efter fredningsnævnets godkendelse.

Mindre arealer af den nedre beplantning i den vestlige dal, som går over mod Læsten Kær, skal inden 5 år fra fredningens endelige vedtagelse afdrives og overgå til vedvarende græsning. Det drejer sig om dele af matr.nr. 9c, 10d og 1d Læsten by, Læsten, jf. fredningskortet.

Den vestlige del af beplantningen konverteres løbende til løvskov, primært ved selvsåning, men eventuelt ved indplantning af eg, hvis selvsåning ikke er tilstrækkelig. Hvor der i nålebeplantningerne står gamle løvtræer, lades disse tilbage. Konverteringen sker, når nuværende træer er hugstmodne.

§ 4. Terrænændringer.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning.

Store sten må ikke sprænges, fjernes eller flyttes. Store sten må dog fjernes fra de arealer, der er i omdrift, når dette er nødvendigt for driften af arealet.

Ejeren af matr.nr. 10b Læsten by, Læsten, skal fortsat have ret til grusgravning til eget brug i arealet nordøst for Engtoften.

§ 5. Bebyggelse, veje og tekniske anlæg m.v.

a. Bebyggelse.

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter eller lignende.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets forudgående godkendelse af tegninger og placering kan opføres nye bygninger og andre faste anlæg, som er erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom – herunder anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer eller lignende. Der kan dog ikke opføres og indrettes boliger som stuehuse, medarbejderboliger og aftægtsboliger.

Fredningen er heller ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

b. Hegning.

Der må kun opsættes sædvanlige fåre- eller kreaturhegn.

c. Veje og stier.

Der må ikke nedlægges veje og stier, foretages vejreguleringer, ændres belægningstype eller anlægges nye veje over de fredede arealer uden forudgående godkendelse fra fredningsnævnet.

d. Parkering og ophold.

Der anlægges en mindre parkeringsplads nord for punkt D, sydvest for Læsten By, på det areal, som i forvejen benyttes dertil.

e. Øvrige forhold.

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes hegn, mure, skilte (undtagen informationsskiltning nævnt i § 8), vindmøller, tårne og lignende, eller master (herunder master for luftledninger). Der må ikke anlægges campingpladser, sportspladser, motorbaner, skydebaner, flyvepladser eller oplags- og lossepladser.

§ 6. Vand- og vådområder.

Søer og vandhuller (herunder tidligere tørvegrave) inden for området er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og må kun udnyttes i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens almindelige regler. Der må ikke foretages andefodring i eller ved søer og vandhuller.

§ 7. Affald, støj m.v.

Forurening af naturen ved henkastning af affald, udrangerede maskiner eller lignende må ikke finde sted.

Brug af højtaleranlæg, kraftig gengivelse af musik og lignende må ikke finde sted.

§ 8. Offentlighedens adgang.

a. Naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser.

Offentligheden har ret til at færdes og opholde sig i fredningsområdet efter naturbeskyttelseslovens almindelige regler, hvor ikke andet er fastsat i de følgende bestemmelser.

b. Eksisterende veje og stier, der sikres.

Vejen, der går fra punkt A til punkt C på fredningskortet, samt hulvejen fra punkt B til punkt D må ikke lukkes for gående og cyklende og ej heller forlægges.

Stien, der går op over bakken nord for punkt D, skal sikres.

c. Nye stier.

Der skal etableres følgende nye stier for færdsel til fods i princippet som angivet på fredningskortet:

- Strækningen M-T-N i det sydøstlige hjørne af Læsten Bakker.
- Strækningen T-G, der giver adgang til Kragbjerg Høj strækningen I-O hen over engområdet. En del af strækningen er eksisterende markvej.
- Strækningen P-B gennem Tuemosen.

Etablering af nye stier (ud over de nu udlagte) kan ske med ejers accept og fredningsnævnets godkendelse.

I Læsten Bakker (på matr.nr. 10 a Læsten by, Læsten) har offentligheden alene ret til at færdes ad det udlagte stinet. Det betyder, at man skal følge den afmærkede rute og ikke bevæge sig ind på græsningsarealerne i øvrigt. Plejemyndigheden er forpligtet til at skilte om dette.

d. Anlæg af stier.

Stierne udlægges i ca. 2 meters bredde. Stierne kan ved våde eller i øvrigt bløde partier befæstes med flis, knippel eller lignende. Ellers befæstes stierne ikke.

Plejemyndigheden forestår anlæg, vedligeholdelse og slåning af stier.

Hegning kan ske, hvor plejemyndigheden i samråd med ejeren vurderer, at der kan opstå konflikter mellem publikum og græssende dyr. Plejemyndigheden bekoster og forestår eventuel opsætning af hegn på begge sider af stien, samt låger og skiltning.

Stipassage af vandløb skal udformes som plankebroer eller lignende uden rørlægning af vandløbet.

e. Kreaturpassager.

Kreaturpassager kan isættes på de strækninger, hvor stien hegnes.

f. Information.

Plejemyndigheden kan opsætte skiltning med information, herunder om at hunde skal føres i snor.

§ 9. Genslyngning af vandløb.

Fredningen giver plejemyndigheden mulighed for genslyngning af eksisterende vandløb.

§ 10. Naturpleje.

Efter forudgående drøftelse med og uden udgift for ejeren har plejemyndigheden ret til at udføre naturpleje og naturgenopretning på privatejede arealer til opfyldelse af fredningens formål, jf. bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og om tilsyn (for tiden bekendtgørelse nr. 951 af 16. september 2004).

Der kan som led i plejen f.eks. fjernes træbevoksning (herunder selvsåning), ske afgræsning (med et passende græsningstryk), høslæt og lignende, og foretages oprensning af vandhuller.

Plejearbejderne kan først udføres, efter at der er givet ejeren af arealet mulighed for selv at udføre dem.

§ 11. Plejeplan og lodsejerudvalg.

Plejemyndigheden skal udarbejde en samlet plejeplan for hele fredningsområdet. Plejeplanen skal indeholde en beskrivelse af områdets nuværende tilstand, den ønskede fremtidige tilstand og de initiativer, der skal til for at opnå denne tilstand.

Plejeplanen skal revideres hvert 5 år.

Der nedsættes på plejemyndighedens foranstaltning et lodsejerudvalg på 3 medlemmer, bestående af repræsentanter for de private lodsejere. Udvalget er rådgivende for plejemyndigheden og skal have forelagt plejeplanen til udtalelse.

Endelige plejeplaner sendes til alle lodsejere efter at have været forelagt lodsejerudvalget.

§ 12. Ophævelse af tidligere fredning af området.

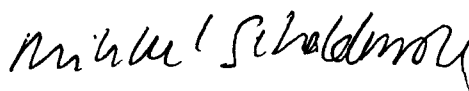
Denne fredning ophæver for det område, den er gældende, Overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953 vedrørende fredning af arealer ved Fussingø Sø og i Læsten Bakker.

Fredningen fra 1953 gælder således fortsat for arealer, der ikke er omfattet af den nu vedtagne fredning.

§ 13. Dispensation.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-11, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

På Naturklagenævnets vegne

Mikkel Schaldemose

viceformand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Fortegnelse
over de matrikelnumre, der helt eller delvist er omfattet af
Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2006.

Læsten by, Læsten:

1b, 9g, 10e, 10f, 13f, 1d, 9c, 10d, 5k, 6l, 8c, 10l, 10s, 8n, 9q, 9e, 10a, 10b, 11m, 12l, 10r og 38.

Volstrup by, Ålum:

1o, 1l, 1m, 1n, 1p, 1q, 2f og 4k.

Fussingø Hgd., Ålum:

1aa, 1ø, 1as, 1au, 1at, 1av, 1al og 1an.

**Naturklagenævnets afgørelse
af 14. december 2006
om erstatning i anledning af fredning af Læsten Bakker
(sag nr. NKN-111-00005).**

Fredningsnævnet for Århus Amt traf den 12. januar 2005 afgørelse vedrørende revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune, Århus Amt. Fredningsnævnet traf samtidig afgørelse om erstatning i sagen.

Fredningsnævnets afgørelse er forelagt Naturklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42.

Fredningsnævnets afgørelse er også påklaget til Naturklagenævnet af 11 lodsejere.

Fredningssagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening og Århus Amt i marts 2002. Der er tale om nye fredningsbestemmelser for den del af Læsten Bakker, der i forvejen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953 vedrørende fredning af arealer ved Fussing Sø og i Læsten Bakker. Den eksisterende fredning er på ca. 80 ha. Fredningen foreslås udvidet med dalen vest for Læsten Bakker, engene syd for Læsten Bakker samt arealerne nord for Læsten Bakker op mod Læsten by, i alt ca. 59 ha. Med fredningsnævnets afgørelse udgør det fredede område således ca. 139 ha.

Ved udvidelsen vil fredningen for Læsten Bakker få fysisk sammenhæng med kulturengen og skoven under Fussingø, som ejes af Skov- og Naturstyrelsen, og der vil også blive sammenhæng til de fredede arealer omkring Fussing Sø, i Læsten Kær og ved Læsten Kirke.

Fredningsnævnet har fastsat erstatningerne efter en grundtakst for de arealer, der ikke tidligere har været fredet, og efter særtakster. Grundtaksten er fastsat til 2.000 kr. pr. ha, dog således, at der ikke tilkendes grundtakst for arealer, der før denne fredning var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Da der ikke ved fredningen sker indskrænkning i jagtretten, er der ikke tilkendt erstatning herfor. Der gives som minimum en grundtaksterstatning på 2.000 kr. til ejendomme, der ikke tidligere har været pålagt fredning.

Der er fastsat følgende særtakster:

- Erstatning for fastfrysning af areal til eksisterende sti: 15 kr. pr. meter.
- Erstatning for udlæg af areal til ny sti: 30 kr. pr. meter.
- Erstatning for beplantningsforbud for arealer i omdrift: 1.500 kr. pr. ha.
- Erstatning for gødsknings- og jordbehandlingsforbud: 3.000 kr. pr. ha.
- Erstatning for konverteringskrav nål til løv: 4.000 kr. pr. ha.
- Erstatning for krav om fjernelse af skov inden for 5 år: 10.000 kr. pr. ha.

LandboCenter Randers-Viborg har på 7 lodsejeres vegne klaget over fredningsnævnets afgørelse.

Om *erstatningsprincipper og -takster* har LandboCenter Midt gjort følgende krav gældende:

- Værditab for ikke at måtte beplante: 5.000 kr. pr. ha.
- Forbud mod gødskning og ukrudtsbekæmpelse: mindst 32.000 kr. pr. ha. (for økologisk drevne arealer dog 43.000 kr. pr. ha).
- Hede, overdrev og græs, der ikke gødes eller gødes meget lidt og ikke sprøjtes - tab af kon-traktmulighed med amt (MVJ): 18.000 kr.
- Rydning af nåleskov uden genplantning og konvertering af nåleskov til løvskov: 40.000 kr. pr. ha.
- Fredningsgrænse tæt på bygningssæt: 50.000 kr. (lb.nr. 5) hhv. 10.000 kr.
- Erstatning for stiføring: 100 kr. pr. meter, dog 25 kr. pr. meter for eksisterende sti.
- Forringet jagtværdi: 2.500 kr. pr. ha.
- Grundtakst for fredningsrestriktion: 1.000 kr. pr. ejendom.

Vedrørende de enkelte lodsejere har LandboCenter Randers-Viborg anført følgende:

Lb.nr. 1; Arne Frank (matr.nr. 1b, 9g, 10e, 10f og 13f Læsten by, Læsten):

Der er fremsat et erstatningskrav på 294.225 kr.

Lb.nr. 5; Henrik N. Wøhleke (matr.nr. 8c, 10l og 10s Læsten by, Læsten):

Der er fremsat et erstatningskrav på 304.400 kr.

Lb.nr. 6; Erik Vinter (matr.nr. 8n Læsten by, Læsten):

Der er fremsat et erstatningskrav på 48.250 kr.

Lb.nr. 7; Per Ivan Kramer (matr.nr. 9q Læsten by, Læsten):

Der er fremsat et erstatningskrav på 47.550 kr.

Lb.nr. 11; Hans U. Faurschou (matr.nr. 11m og 12l Læsten by, Læsten, samt 1o Volstrup, Ålum): Der er fremsat et erstatningskrav på 48.200 kr.

Lb.nr. 21; Børge Jensen (matr.nr. 1as og 1au Fussingø Hgd., Ålum):

Der er fremsat et erstatningskrav på 205.075 kr.

Lb.nr. 22; Leif Bodilsen (matr.nr. 1at og 1av Fussingø Hgd., Ålum):

Der er fremsat et erstatningskrav på 196.350 kr.

Klager fra øvrige lodsejere.

Lb.nr. 2; Svend V. Henriksen (matr.nr. 1d, 9c og 10d Læsten by, Læsten):

Klageren har fremsat et samlet erstatningskrav på 300.000 kr.

Lb.nr. 9; Helge Bay-Smidt (matr.nr. 10a Læsten by, Læsten):

Klageren har fastholdt det erstatningskrav på 5.175.000 kr., som han fremsatte over for fredningsnævnet. Erstatningskravet er opgjort således:

1. Permanent forringelse af jagt: 100.000 kr.
2. Reducering af støttebeløb fra bl.a. EU: 100.000 kr.
3. Ekstra arbejde i forbindelse med renholdelse af omgivelser omkring nyetablerede stier: 100.000 kr.
4. Forringet mulighed for rationel drift: 250.000 kr.
5. Etablering og vedligeholdelse af vanding til området omkranset af stiforløbet A-N-T-M-A: 125.000 kr.
6. Forringet mulighed for etablering af beplantning: 1.000.000 kr.
7. Forringet mulighed for etablering af alternativt dyrehold: 1.000.000 kr.
8. Forringet mulighed/plads for fremtidig placering af bygninger på ejendommen: 1.000.000 kr.
9. Forringet mulighed/plads for fremtidig etablering af vindmøller: 500.000 kr.
10. Forringelse af herlighedsværdi: 1.000.000 kr.

Lb.nr. 23; Niels Yde (matr.nr. 1al Fussingø Hgd., Ålum):

Klageren fastholder et erstatningskrav på 15.000 kr. pr. ha for gødnings- og sprøjteforbud. Erstatningskravet gælder ikke "naturarealet", hvis det får lov til at forblive uændret.

Lb.nr. 24; Henning Harrits Petersen (matr.nr. 1an Fussingø Hgd., Ålum):

Klageren gør gældende, at han skal have tilkendt grundtaksten, da hans parcel ikke tidligere har været omfattet af fredning. Ligesom andre lodsejere vil han fremover være afskåret fra at modtage såvel den nuværende form for tilskud til miljøvenlig drift som eventuelle fremtidige former for denne slags tilskud og en erstatning på 3.000 kr. for dette tab er helt ude af proportioner. Klageren mener, at han også for fredningsnævnet har påstået erstatning for mistet mulighed for gødskning og jordbehandling af arealet.

Afgørelse.

I sagens behandling har deltaget Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Bent Hindrup Andersen, Ole Pilgaard Andersen, Marie-Louise Andreasen, Martin Glestrup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Naturklagenævnet har ved anden afgørelse af dags dato tiltrådt, at Læsten Bakker fredes, dog med visse ændringer af fredningsgrænsen, stiforløb og de fredningsbestemmelser, som fredningsnævnet havde fastsat.

Naturklagenævnet fastsætter grundtaksten til 3.200 kr. pr. ha, dog minimum 3.200 kr.

Naturklagenævnet finder, at erstatningen for beplantningsforbud (jf. fredningens § 3 a) bør fastsættes til 2.000 kr. pr. ha.

Erstatning for gødsknings-, sprøjtnings- og jordbehandlingsforbud (jf. fredningens § 3 b) fastsættes til 10.000 kr. pr. ha.

Erstatning for krav om fjernelse af skov (jf. fredningens § 9 a) fastsættes til 15.000 kr. pr. ha.

De øvrige erstatningstakster, som fredningsnævnet har fastsat, stadfæstes, herunder, at sti i skel erstattes med halv takst.

Idet fredningsnævnets erstatningsafgørelse af 12. januar 2005 ophæves, fastsætter Naturklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, erstatningen således, idet beløbene op-
rundes til hele hundrede kr.:

Lb.nr. 1.

Grundtakst 3,3 ha x 3.200 kr.	10.560 kr.
Erstatning for beplantningsforbud 3,3 ha x 2.000 kr.	6.600 kr.
Erstatning for udlæg af areal til ny sti 270 m x 30 kr.	8.100 kr.
Erstatning for fastfrysning af stiareal 320 m x 15 kr.	4.800 kr.

Arne Frank har den 20. november 2002 indgået aftale om MVJ-tilskud til miljøvenlig drift af græs og pleje med afgræsning for en 5-årig periode fra 1. september 2002 til 31. august 2007 med et maksimalt årligt tilskud

på 6.260 kr.

Da arealerne fremover skal henligge som græsningsarealer, jf. § 3 b, kan ejeren ikke fremover opnå MVJ-tilskud. Da det er usikkert, i hvilket omfang ejeren i fremtiden vil kunne opnå tilskud, fastsættes erstatningen for det eventuelle tab skønsmæssigt til

6.000 kr.

Arne Frank har bortforpagtet et areal til gdr. Per Ivan Kramer, der den 10. april 2001 har indgået aftale om MVJ-tilskud til miljøvenlig drift af græs og pleje med afgræsning for en 5-årig periode fra 1. september 2000 til 31. august 2005 med et maksimalt årligt tilskud på 2.470 kr.

Da arealerne fremover skal henligge som græsningsarealer, jf. § 3 b, kan forpagteren ikke fremover opnå MVJ-tilskud. Da det er usikkert, i hvilket omfang ejeren i fremtiden vil kunne opnå tilskud, fastsættes erstatningen for det eventuelle tab skønsmæssigt til

2.500 kr.

I alt

38.600 kr.

Lb.nr. 2.

Grundtakst 11,9 ha x 3.200 kr.

38.080 kr.

Erstatning for beplantningsforbud 3,2 ha x 2.000 kr.

6.400 kr.

Erstatning for fjernelse af skov 1,1 ha x 15.000 kr.

16.500 kr.

Erstatning for konverteringskrav nål til løv 7,5 ha x 4.000 kr.

30.000 kr.

I alt

91.000 kr.

Lb.nr. 3.

Ingen erstatning tilkendt.

Lb.nr. 4.

Fastfrysning af stiareal 200 m x 15 kr.

3.000 kr.

For ejendommen er der den 18. februar 2004 indgået aftale om MVJ-tilskud til miljøvenlig drift af græs og pleje med afgræsning for en 10-årig periode fra 1. september 2003 til 31. august 2013 med et maksimalt årligt tilskud

på 2.664 kr. for arealer omfattet af fredning.

Da arealerne fremover skal henligge som græsningsarealer, jf. § 3 b, kan ejeren ikke fremover opnå MVJ-tilskud. Da det er usikkert, i hvilket omfang ejeren i fremtiden vil kunne opnå tilskud, fastsættes erstatningen for det eventuelle tab skønsmæssigt til

2.500 kr.

I alt

5.500 kr.

Lb.nr. 5.

Grundtakst 3,0 ha x 3.200 kr.

9.600 kr.

Erstatning for beplantningsforbud 3,0 ha x 2.000 kr.

6.000 kr.

Fastfrysning af stiareal 420 m x 15 kr.

6.300 kr.

I alt

21.900 kr.

Lb.nr. 6.

Grundtakst 1,2 ha x 3.200 kr.

3.840 kr.

Erstatning for konverteringskrav nål til løv 1,1 ha x 4.000 kr.

4.400 kr.

I alt

8.300 kr.

Lb.nr. 7.

Grundtakst 1,7 ha x 3.200 kr.

5.440 kr.

Erstatning for beplantningsforbud 0,5 ha x 2.000 kr.

1.000 kr.

Erstatning for konverteringskrav nål til løv 1,1 ha x 4.000 kr.

4.400 kr.

I alt

10.900 kr.

Lb.nr. 8.

Grundtakst minimum.

3.200 kr.

Erstatning for konverteringskrav nål til løv 0,5 ha x 4.000 kr.

2.000 kr.

I alt

5.200 kr.

Lb.nr. 9.

Grundtakst 10,1 ha x 3.200 kr.

32.320 kr.

Erstatning for beplantningsforbud 10,1 ha x 2.000 kr.

20.200 kr.

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 730 m x 30 kr.

21.900 kr.

Erstatning for fastfrysning af stiareal 900 m x 15 kr.	<u>13.500 kr.</u>
I alt	<u>88.000 kr.</u>

Lb.nr. 10.

Ingen erstatning tilkendt.

Lb.nr. 11.

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 220 m x 30 kr.	6.600 kr.
Erstatning for fastfrysning af stiareal 60 m x 15 kr.	<u>900 kr.</u>
I alt	<u>7.500 kr.</u>

Lb.nr. 12.

Ingen erstatning tilkendt.

Lb.nr. 13.

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 190 m (i skel) x 15 kr.	
Minimumserstatning	<u>3.200 kr.</u>

Lb.nr. 14.

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 50 m (i skel) x 15 kr.	
Minimumserstatning	<u>3.200 kr.</u>

Lb.nr. 15.

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 150 m x 30 kr.	<u>4.500 kr.</u>
---	------------------

Lb.nr. 16.

Ingen erstatning tilkendt.

Lb.nr. 17.

Ingen erstatning tilkendt.

Lb.nr. 18.

Ingen erstatning tilkendt.

Lb.nr. 19.

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 140 m (i skel) x 15 kr.

Minimumserstatning 3.200 kr.

Lb.nr. 20.

Erstatning for fastfrysning af areal til sti 50 m (i skel) x 7,50 kr.

Minimumserstatning 3.200 kr.

Lb.nr. 21.

Erstatning for fastfrysning af sti 310 m (i skel) x 7,50 kr.

Minimumserstatning 3.200 kr.

Lb.nr. 22.

Erstatning for fastfrysning af sti 170 m x 15 kr.

Minimumserstatning 3.200 kr.

Lb.nr. 23.

Erstatning for fastfrysning af sti 310 m (i skel) x 7,50 kr.

Minimumserstatning 3.200 kr.

Lb.nr. 24.

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 220 m x 30 kr. 6.600 kr.

Erstatninger i alt 310.400 kr.

De tilkendte erstatninger forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse med en årlig rente svarende til den til enhver tid gældende diskonto, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4.

I godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under sagens behandling for Naturklagenævnet tillægges Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, 10.800 kr. ekskl. moms. LandboCenter Randers-Viborg tillægges 38.200 kr. ekskl. moms.

Af erstatningsbeløbet på 310.400 kr. og omkostningsbeløbet på 49.000 kr. udreder staten ved Miljøministeriet 75% og Århus Amt 25%, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

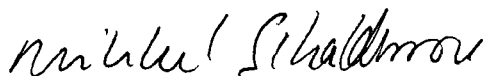
Naturklagenævnets afgørelse om erstatningsudmåling kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de ejere, der har indbragt fredningsnævnets erstatningsafgørelse for Naturklagenævnet, eller for hvis vedkommende Naturklagenævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan endvidere påklages til Taksationskommissionen af Miljøministeriet og Århus Amt.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, Naturklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede.

Klage skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, der videresender klagen til Taksationskommissionen.

Størrelsen af tillagt godtgørelse for sagkyndig bistand, jf. naturbeskyttelseslovens § 47, kan ikke påklages.

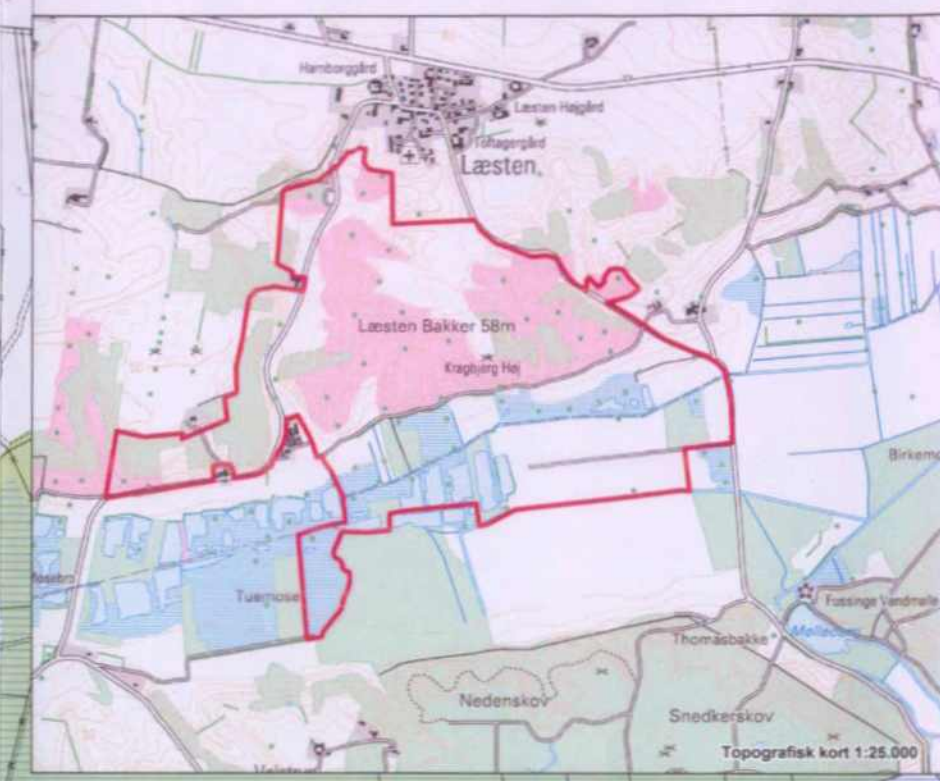
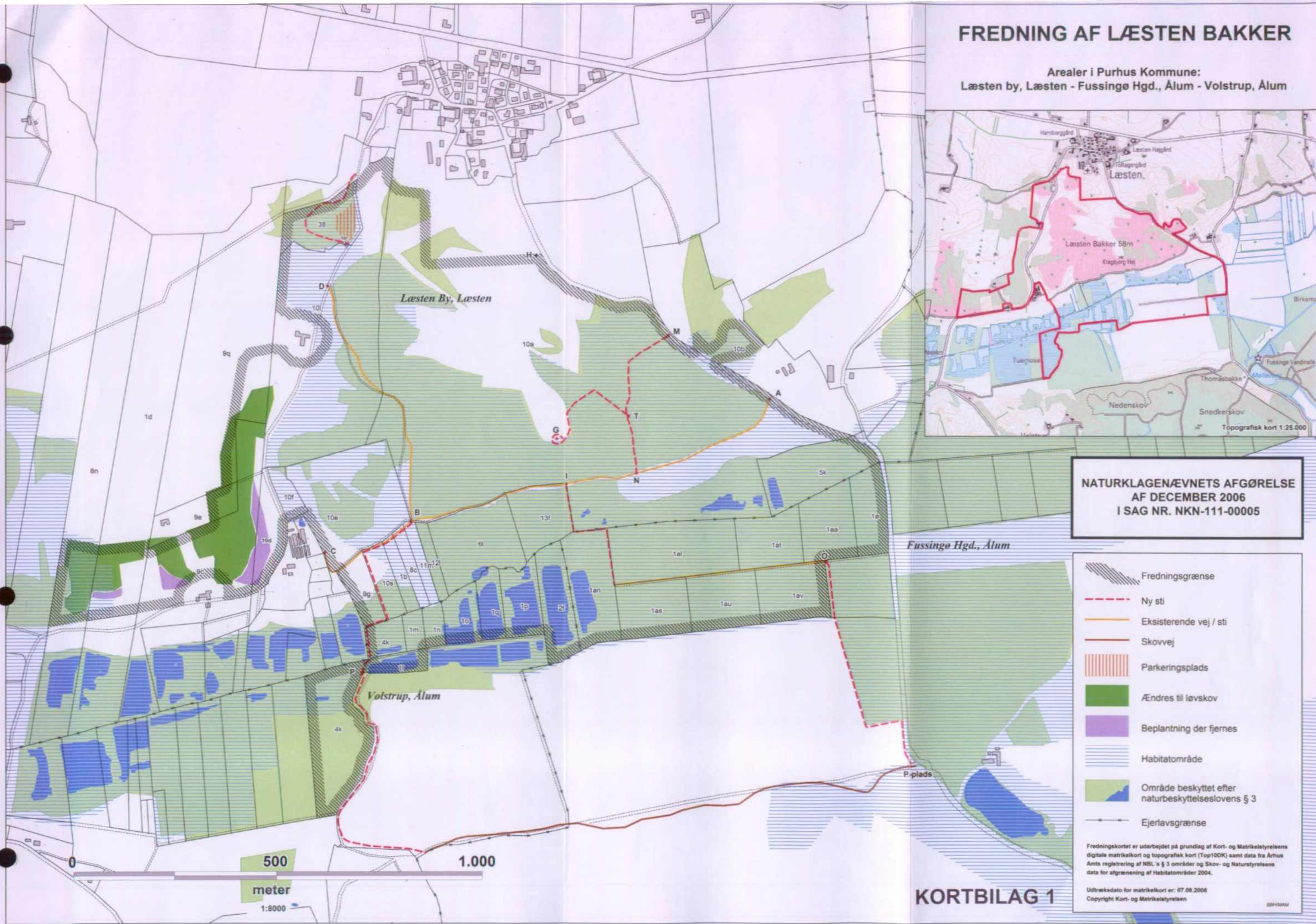
På Naturklagenævnets vegne

Mikkel Schaldemose
viceformand

FREDNING AF LÆSTEN BAKKER

Arealer i Purhus Kommune:
Læsten by, Læsten - Fussingø Hgd., Alum - Volstrup, Alum

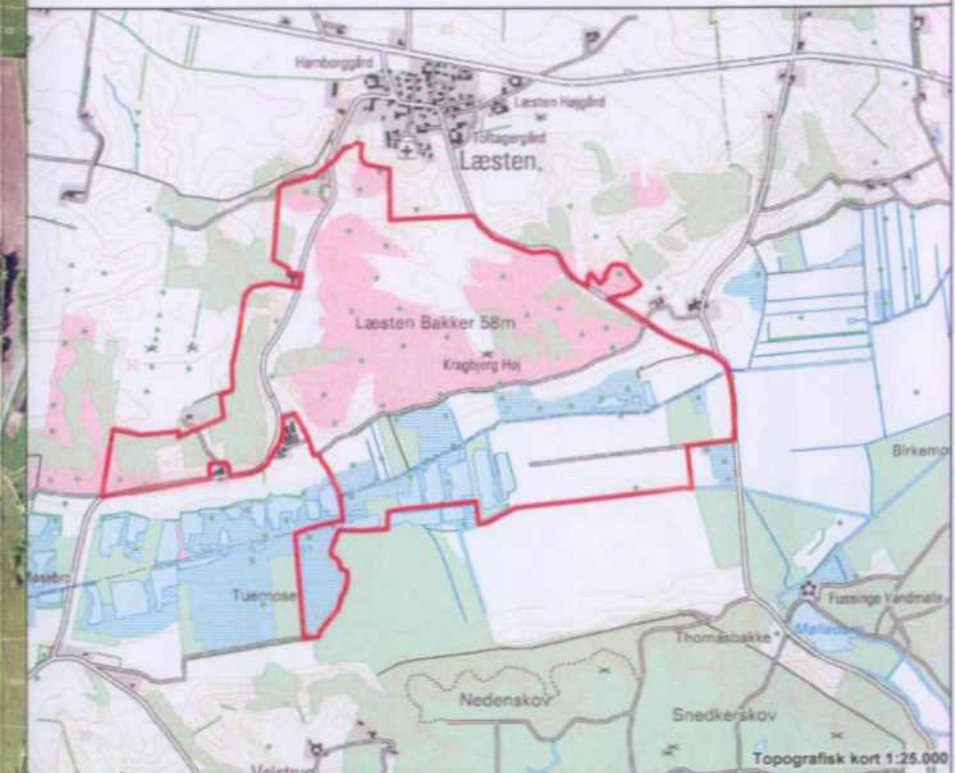
NATURKLAGENÆVNETS AFGØRELSE
AF DECEMBER 2006
I SAG NR. NKN-111-00005

- Fredningsgrænse
 - Ny sti
 - Eksisterende vej / sti
 - Skovvej
 - Parkeringsplads
 - Ændres til løvskov
 - Beplantning der fjernes
 - Habitatområde
 - Område beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3
 - Ejerslavsgænse
- Fredningskortet er udarbejdet på grundlag af Kort- og Matrikelstyrelsens digitale matrikelkort og topografisk kort (Top100K) samt data fra Århus Amts registrering af NBL's § 3 områder og Skov- og Naturstyrelsens data for afgrænsning af Habitatområder 2004.
- Udtræksdato for matrikelkort er: 07.08.2006
Copyright Kort- og Matrikelstyrelsen

KORTBILAG 1

FREDNING AF LÆSTEN BAKKER

Arealer i Purhus Kommune:
Læsten by, Læsten - Fussingø Hgd., Alum - Volstrup, Alum

NATURKLAGENÆVNETS AFGØRELSE
AF DECEMBER 2006
I SAG NR. NKN-111-00005

- Fredningsgrænse
- Ny sti
- ▨ Parkeringsplads
- Eksisterende vej/sti
- Skovvej
- Konvertering til lavskov
- Beplantning der fjernes
- Ejerlavsgænse

Fredningskortet er udarbejdet på grundlag af Kort- og Matrikelstyrelsens digitale matrikelkort med ortofoto 2004 som baggrund.

Udtræksdato for matrikelkort er: 07.08.2006
Copyright Kort- og Matrikelstyrelsen.

Ortofoto 2004, copyright Cowi.

KORTBILAG 2

NATURKLAGENÆVNET>

NATURKLAGENÆVNET
SEKRETARIATET

Frederiksborggade 15, 1360 København K

Tlf. 3395 5700

Fax 3395 5769

E-mail:

www.nkn.dk

SCANNET

Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø.25. oktober 2005
J.nr.: 03-111/700-0003
mamModtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

26 OKT. 2005

Vedr. Naturklagenævnets beslutninger i sagen om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune, Århus Amt.

Fredningsnævnet for Århus Amt traf den 12. januar 2005 afgørelse vedrørende revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune, Århus Amt. Fredningsnævnet traf samtidig afgørelse om erstatning i sagen.

Fredningsnævnets afgørelse er påklaget til Naturklagenævnet af 11 lods-
ejere.

Den 13. oktober 2005 har Naturklagenævnet besigtiget området. Der blev endvidere afholdt offentligt møde om sagen. I forlængelse af besigtigelsen og det offentlige møde har Naturklagenævnet foreløbigt truffet følgende beslutninger:

Afgrænsning af fredningsområdet.

Den afgrænsning af fredningsområdet, som fredningsnævnet har fastlagt, fastholdes, dog således, at fredningsgrænsen ved ejendommene lb.nr. 2 og 5 lægges i en afstand af 30 meter fra ejendommenes bygninger.

Stiforløb.

De nævnte bogstaver for stiforløb fremgår af fredningskortet.

2001-1211/12-0037
10

Det foreslåede stiforløb B-P flyttes til den tidligere fredningsgrænse mellem matr.nr. 9g og 10s. Denne beslutning er dog truffet under forudsætning af, at det efter nærmere undersøgelser kan fastslås, at den nye placering af stien ikke er i konflikt med habitatdirektivet.

Det foreslåede stiforløb F-C udgår.

Stiforløbet I-O, som delvist er eksisterende, fastholdes.

Det foreslåede stiforløb G-N fastholdes.

Naturklagenævnet finder endvidere, at der skal være offentlig adgang fra en sti tæt på Læsten by op til Kragbjerg Høj. Det er Naturklagenævnets vurdering, at det foreslåede stiforløb M-T ikke er den mest hensigtsmæssige linjeføring. Naturklagenævnet vil derfor i samarbejde med Århus Amt og lodsejeren undersøge mulighederne for et stiforløb op til Kragbjerg Høj med et udgangspunkt fra Engtoften nord for punkt M.

Pleje af arealer i fredningsområdet.

Naturklagenævnet finder, at fredningen bør indeholde bestemmelser om nedsættelse af et lodsejerudvalg og om, at der skal udarbejdes en plejeplan i overensstemmelse med plejebekendtgørelsen.

Fremtidig drift.

Lb.nr. 20-24 kan drives som hidtil.

Kravet om fjernelse af nålebeplantningen og konvertering til løvskov på lb.nr. 2 og 6 fastholdes.

Erstatning.

Naturklagenævnet finder, at erstatningen for beplantningsforbud (jf. fredningens § 3 a) bør fastsættes til 2.000 kr. pr. ha.

Erstatning for gødsknings-, sprøjtnings- og jordbehandlingsforbud (jf. fredningens § 3 b) fastsættes til 10.000 kr. pr. ha.

Erstatning for krav om fjernelse af skov (jf. fredningens § 9 a) fastsættes til 15.000 kr. pr. ha.

De øvrige erstatningstakster, som fredningsnævnet har fastsat, fastholdes.

Naturklagenævnet forventer, at de endelige frednings- og erstatningsafgørelser vil foreligge i løbet af 1. kvartal 2006.

På Naturklagenævnets vegne

Marianne Mathiesen

FREDNINGSNÆVNET>

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

Retten i Århus, Vester Allé 10

8000 Århus C - tlf. 86 12 20 77

12/01-05

Til lodsejerne m.fl.

**Vedr. j.nr. 30/2002 - revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i
Purhus Kommune.**

Vedlagt fremsendes afgørelse og erstatningsafgørelse i ovennævnte sag.

Med hensyn til klage til Naturklagenævnet henvises til side 13 - 14 i afgørelsen og side 9 i erstatningsafgørelsen.

Da det samlede erstatningsbeløb overstiger 100.000 kr., skal sagen forelægges for Naturklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Med venlig hilsen

Mogens Beier

AFGØRELSE

af

12. januar 2005

*VEDRØRENDE REVIDERING OG UDVIDELSE AF
FREDNING FOR LÆSTEN BAKKER*

I PURHUS KOMMUNE

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

J.nr. 30/2002

I.

INDLEDNING:

I marts 2002 rejste Danmarks Naturfredningsforening og Århus Amt i fællesskab over for Fredningsnævnet sag om revidering og udvidelse af fredningen for Læsten Bakker i Purhus Kommune.

Der er tale om nye fredningsbestemmelser for den del af Læsten Bakker, der i forvejen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953 vedrørende fredning af arealer ved Fussingø Sø og i Læsten Bakker. Den eksisterende fredning er på ca. 80 ha. Fredningen er foreslået udvidet med dalen vest for Læsten Bakker, engene syd for Læsten Bakker samt arealerne nord for Læsten Bakker op mod Læsten by. Udvidelsen omfattede oprindeligt ca. 55 ha, men er under fredningssagens behandling udvidet til ca. 59 ha. Det endelige fredningsforslag omfatter således ialt ca. 139 ha.

Ved udvidelsen vil fredningen for Læsten Bakker få fysisk sammenhæng med kulturrengen og skoven under Fussingø, som ejes af Skov- og Naturstyrelsen, og der vil også blive sammenhæng til de fredede arealer omkring Fussingø Sø, i Læsten Kær og ved Læsten Kirke.

Fredningsforslaget er fremsat for at sikre og forbedre naturværdierne i området gennem plejeindstats i samarbejde med ejerne, samt sikre offentlighedens adgang til området. Fredningen vil således på sigt være med til at sikre en positiv bevaringsmålsætning for området, herunder styrke den biologiske mangfoldighed, skabe bedre muligheder for friluftslivet og beskytte de kulturhistoriske værdier i landskabet.

I fredningsforslaget hedder det bl.a.:

"Baggrund for forslaget:

Områdets dannelse.

Læsten Bakker er morænelandskab fra sidste istid, overvejende på sandbund.

Skals-Ådalen, som har sit øvre løb i vådområderne syd for Læsten Bakker, er en smeltevandsfloddal opstået ved erosion, da gletscherne ved istidens slutning begyndte at smelte bort og frigjorde store mængder smeltevand. Mens gletscherfronten stod mellem Randers og Hobro, løb vandet i det meste af det nuværende Gudenå-system. Isen spærrede imidlertid for vandets løb ud gennem Randers Fjord, og vandet søgte derfor videre mod nord gennem Nørreådalen, Skals Å-dalen og videre herfra til Hjarbæk Fjord.

Dette har givet et flot afvekslende landskab, med den brede åbne Skals Å dal og de markante dalsider (falske bakker) med erosionskløfter.

Kulturhistorie

I midten af 1600-tallet var Læsten og 8 andre landsbyer i området lagt under Fussingø Gods.

Omkring 100 år senere satte en afvikling af stordriften igang. Størstedelen af Fussingøs hovedgårdsmarker blev herefter udlagt til græs, der krævede mindre arbejde end korn.

I 1787 blev Læsten opmålt for at gennemføre udskiftningen. Det var i den forbindelse nødvendigt med udflytning af en hel del gårde fra Læsten.

I årene efter udskiftningen blev der sat mange markgærder/diger i området omkring Fussingø.

Ved foden af Læsten Bakker er der diger, der skal søges bevaret. Kun en mindre del af digerne er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 4.

Halvdelen af engområdet syd for Læsten Bakker er fortsat én parcel under Fussingø, mens den resterende del er opdelt i mindre lodder til husmændene.

Tørvegravningen i mosen syd for bakkerne, som er foregået under 2. verdenskrig, er et andet forhold, som tydeligt ses i området i dag. Der er nu vandhuller i de tidligere tørvegrave. Området omkring tørvegravene er under tilgroning.

Tørvene er slæbt på tørveslæder op gennem Læsten Bakker, formentlig ad hulvejen der går fra mosen til den sydvestlige del af Læsten by.

Inde i Læsten Bakker øst for hulvejen er der tydelige spor i terrænet, som ifølge oplysning fra lokal beboer skyldes, at hulvejen har været forlagt, hver gang det oprindelige spor har været opkørt i forbindelse med megen nedbør.

Hulvejen og vejen langs engen for foden af Læsten Bakker, som ikke bliver brugt til kørsel længere, er oprindelige vejsystemer i området og har kulturhistorisk værdi.

Disse veje har også stor betydning for offentlighedens adgang.

Kilde "Fussingø", Randers Amts Historiske Samfund 1989.

Læsten Bakker - landskab og natur

De stejle, sydeksponerede skrån timer af Læsten Bakker, som afgrænser Skals Å-dalen mod nord, rummer i den vestlige ende Læsten Kær - en mosaik af græssede overdrev, kratskov og væld med rigkærsv egetation.

Den østlige del af den landskabeligt smukke dalside er mere næringsfattig. Her er dalsiden velafgræsset, hedeagtigt overdrev domineret af enebær og hvidtjørn.

Fra Kragbjerg Høj er der en storslået udsigt mod øst over Skals Å-dalen.

Store dele af det allerede fredede område er omfattet af den foreløbige registrering af hede og en mindre del som overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Der er nu på skrænterne genindført kreaturgræsning, hvilket sikrer den meget artsrige, lyskrævende uretevegetation. Urtevegetationen udgøres bl.a. af hedelyng, fåre-svingel, bølget bunke og blåmunke.

Ved fortsat græsning uden næringstilsud fra gødskning vil den høje natur- og landskabskvalitet kunne bevares.

Skrænterne indgår i fin natursammenhæng med arealerne i dalbunden.

Eng- og moseområdet syd for bakkerne - landskab og natur

Dalen syd for Læsten Bakker fremstår i dag som en mosaik bestående af gødskede kulturenge, drevet ved græsning og høslet, samt pilemoser og tørvegrave under begyndende tilgroning.

Mosen kaldet Tuemosen udgør et større samlet moseområde, som danner vanskel mod vest til Nørreå-systemet. Den østlige del af denne mose er omfattet af fredningen fra 1953 og er nu helt tilgroet pilemose. Længere mod vest har mosen store, meget næringsfattige partier.

Fra Tuemosen og østpå (areal hvor fredningen foreslås udvidet) er dalbunden overvejende gødskede, løst tuede, græssede ranunkel-enge afvekslende med arealer, hvor græsningen er opgivet.

Størstedelen af det allerede fredede område er omfattet af den foreløbige registrering af mose og søer jævnfør naturbeskyttelseslovens § 3.

Ligeledes er den foreslåede udvidelse vurderet som omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men engarealerne er relativt artsfattige - formentlig på grund af gødskning.

Den sydlige del af Skals Å-dalen ejes af Skov- og Naturstyrelsen. Det er et større samlet areal, der drives med græs i omdrift og uden gødskning. Arealet stiger i den sydligste bræmme op mod skoven.

Langs kommunevejen mod øst er dels et moseareal dels et engareal stærkt tilgroet.

"EF-habitatområde.

Den væsentligste del af det fredede område ligger inden for EF-habitatområde nr. 30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord, Skal Ådal.

Området er udpeget for at sikre beskyttelsen af en række arter og naturtyper, der på europæisk plan er beskyttelseskrævende.

I forbindelse med det fredede område er der tale om arterne bæklampret, stor kølleguldsmed, damflagermus og odder samt naturtyperne vandløb med undervandsvegetation, tørre heder, artsrige overdrev på sur bund og rigkær.

Frednings- og plejebestemmelserne vil generelt medvirke til at sikre en positiv bevaringsstatus for de udpegede arter og naturtyper inden for frednin-

gen.

Odderen har en stabil bestand i området og favoriseres af de mange uforstyrrede tørvegrave i tilknytning til vandløbene".

Mulige landskabs- og naturforbedringer ved udvidelser af fredningen

Udvidelsen mod nord er hovedsageligt landskabeligt begrundet, idet arealet især ønskes sikret mod beplantning.

Udvidelsen vest for Læsten Bakker er også hovedsageligt landskabeligt begrundet. Oplevelsen af den markante dalside med erosionskløfter og falske bakker kan forbedres væsentligt ved at afdrive de nederste dele af især nålebeplantningerne.

Hvis de afdravne arealer og omdrifts- og græsningsarealerne udlægges til græsning uden omlæg, pesticider og gødskning, vil de på sigt få samme anturindhold som overdrevs- og hedearealerne.

Ved at skabe sammenhæng til fredningen for Læsten Kær, vil der på sigt kunne skabes god natursammenhæng og landskabsformerne kan tydeliggøres. Det store sammenhængende græsnings-naturområde vil på grund af sin størrelse kunne få en høj grad af biologisk stabilitet.

Udvidelsen af fredningen syd for Læsten Bakker er hovedsageligt biologisk begrundet, idet afgræsning og forbud mod gødskning forventes at forbedre naturkvaliteten i området.

Området har i sig selv stort naturpotentiale som fugtige engområder, hvis græsningsdriften opretholdes og udvides til at omfatte hele området og under forudsætning af, at hele området fremover ikke gødskes.

For at opretholde dalområdet som bred sammenhængende naturkorridor, bør græsning på engene genindføres på de arealer, hvor den er opgivet, og gødskningen ophøre, så en artsrig flora får mulighed for at udvikle sig.

De to vandløb gennem området bør sikres et mere naturligt snoet forløb, hvis det kan gennemføres uden at vandstanden i området stiger så meget, at arealerne ikke kan græsses.

Offentlighedens adgang til området

Indtil 1998 har offentligheden haft adgang til Læsten Bakker ad en markvej gående fra kommunevejen sydøst for Læsten til Kragbjerg Høj, punkt H - G på fredningskortet. Denne adgang er blevet lukket.

I dag er der således ingen adgang for offentligheden til Kragbjerg Høj og Læsten Bakker. Denne bør genskabes.

Offentligheden har i henhold til naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser adgang ad vejen syd for bakkerne, punkt A - C, samt ad hulvejen, punkt B - D.

Ligeledes er der en trampesti rundt på højen i det nordvestlige hjørne af

fredningen (nord for punkt D). Denne bør sikres gennem fredningen, og det areal af en gammel grusgrav, der i dag anvendes til parkering, bør anlægges til formålet.

Der er ikke adgang til det fredede område i Læsten Kær, idet den fredning har til hovedformål at sikre sjældne og karakteristiske plantesamfund. Overdrevs- og ekstremrigkærsvegetationen er nu i fremgang i området, og der er således ikke planer om at udlægge stier i den retning.

For at skabe rekreativ sammenhæng fra Læsten Bakker til statsskoven syd for Skals Å-dalen, herregårdslandskabet omkring Fussingø Gods og de fredede arealer omkring Fussing Sø, vil det være af stor rekreativ værdi, at få etableret en stiforbindelse tværs over engarealerne.

Afhensyn til odderens tilstedeværelse især i den vestlige del af området, vil et forløb øst for tørvegravene være at foretrække, punkt I - O og herfra videre hen over Skov- og Naturstyrelsens arealer. Der er et parkeringsareal på statens areal i udkanten af skoven.

På grund af de problemer det kan give med publikum blandt græssende dyr, kan det blive nødvendigt, at stiforløbet indhegnes, på trods af de visuelle gener det vil medføre."

Forslaget omfattede oprindeligt alene et stiforløb som skitseret ovenfor. Efter forslag fra Fussingø Statsskovdistrikt i samarbejde med Århus Amt, Natur og Miljø, og Danmarks Naturfredningsforening, blev det under fredningssagens behandling besluttet at tilføje et yderligere stiforløb i fredningen. Stiforløbet etableres i det sydvestlige hjørne af fredningen, pkt. B - P. Stien etableres som en trampesti og går igennem en gammel tørvegrav. I den sydlige del af fredningen fanger stien en eksisterende skovvej, som er etableret uden for fredningen, på Statsskovdistriktets område, således at der skabes en sammenhæng mellem Statsskovdistriktets område og det fredede område. I det omfang, der ikke er eksisterende sti, vil Statsskovdistriktet anlægge stier.

II.

SAGENS BEHANDLING VED FREDNINGSNÆVNET:

Fredningsnævnet foretog offentlig bekendtgørelse i Statstidende den 3. maj 2002.

Under sagens behandling har Fredningsnævnet bestået af adm. dommer Mogens Beier som formand, det amtsrådsvalgte medlem for Århus Amt, Børge Sundahl samt det kommunevalgte medlem for Purhus Kommune, Helle Dahl Hansen. Dommerfuldmægtig Regitze Brosbøl Lauridsen har fungeret som sekretær.

Adm. dommer Mogens Beier fratrådte som nævnsformand den 30. september 2003. Skov- og Naturstyrelsen har ved skrivelse af 26. september 2003 bemyndiget Mogens Beier til at færdiggøre bl.a. denne sag.

Den 14. juni 2002 blev der afholdt offentligt møde, jf. naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 3. Dette møde var bekendtgjort i Statstidende den 3. maj 2002. På det offentlige møde fremkom der enkelte ændringsforslag til bestemmelserne i fredningsforslaget. En enkelt lodsejer er fremkommet med væsentlige protester mod fredningsforslaget, medens de øvrige involverede stort set har kunnet anbefale fredningsforslaget. I forlængelse af det offentlige møde blev arealerne besigtiget, og de enkelte lodsejere havde mulighed for at fremkomme med deres bemærkninger over for nævnet.

På et møde den 14. november 2002 foretog nævnet votering om fredningens gennemførelse. På mødet fremkom Århus Amt efter samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og med Fussingø Statsskovdistrikt med forslag om yderligere et stiforløb i området. Sagen blev herefter udsat på inkorporering af det foreslåede stiforløb i fredningsforslaget med efterfølgende møde herom med de berørte lodsejere.

Ved brev af 19. december 2002 indkaldte Fredningsnævnet til møde vedrørende det foreslåede stiforløb. Alene de berørte lodsejere blev indkaldt, medens de øvrige blev informeret om sagens forløb. Mødet blev gennemført den 22. januar 2003 på Skovriderkontoret, Fussingø Slot. Fussingø Statsskovdistrikt, Danmarks Naturfredningsforening og Århus Amt anbefalede, at der blev etableret en trampesti i det sydvestlige hjørne af fredningen. Trampestien skulle gå fra punkt B og sydligt ned til statsskovdistriktets område. Der ville herved blive skabt et sammenhængende stiforløb i området, således at der er sammenhæng mellem Statsskovdistriktets område og det fredede område. Endvidere ville det yderligere stiforløb give en anden naturoplevelse end de øvrige stier i området, da man passerer igennem en gammel tørvegrav. På mødet fremkom der indsigelse fra en enkelt lodsejer, som samtidig foreslog et ændret stiforløb. I forlængelse af mødet foretog Fredningsnævnet herefter besigtigelse af området og mulighederne for stiudlæg. Efter besigtigelsen foretoges votering om stiforløbet. Et enigt fredningsnævn accepterede det af Århus Amt, Danmarks Naturfredningsforening og Fussingø Statsskovdistrikt foreslåede stiforløb, dog med den ændring, at stien skal anlægges således, at den op igennem lb.nr. 11 (matr.nr. 11 m Læsten) placeres længst mulig mod vest. Under mødet foreslog lb.nr. 19, ejeren af matr.nr. 4 k endvidere, at hele matr.nr. 4 k blev inddraget under fredningen. Sagsrejsere kunne anbefale dette, og Fredningsnævnet besluttede herefter at lade området indgå i fredningssagen.

Ved brev af 24. februar 2002 fremsendte Fredningsnævnet orientering til lodsejerne om det passerende vedrørende det yderligere stiforløb i fredningen. Samtidig meddelte Fredningsnævnet, at det var vedtaget at gennemføre fredningen med enkelte mindre ændringer. Der blev fastsat frist for fremsættelse af erstatningskrav til den 23. april 2003. Denne frist blev senere forlænget, bl.a. efter begæring af Landbocenter Midt, Viborg.

III.

FREDNINGSNÆVNETS BESLUTNINGER:

Der er enighed om, at betingelserne i naturbeskyttelseslovens § 1 for fred-

ning af området er opfyldt. Fredningsnævnet lægger herved særlig vægt på at give offentligheden adgang til området ved at sikre eksisterende stiforløb i området samt ved nyetablering af sådanne. Fredningen skal endvidere gennemføres for at sikre og forbedre naturværdierne i området.

Særligt vedrørende Kragbjerg Høj bemærker nævnet, at offentligheden indtil 1998 har haft adgang til højen uden indsigelse fra tidligere ejere. Fra højen er der udsigt over Skals Å-dalen. Nævnet lægger vægt på, at offentligheden igen får adgang til dette udsigtspunkt.

Lb.nr. 19, ejerne af matr.nr. 4 k, har tilbudt, at den del af matr.nr. 4 k, der umiddelbart ligger vest for markvejen, der fører ned til Fussingø Skov, inddrages under fredningen med henblik på naturpleje. Da Danmarks Naturfredningsforening og Skov- og Naturstyrelsen har anbefalet en inddragelse af arealet og under hensyn til, at det er hensigtsmæssigt, at området plejes op til stiforløbet, er der enighed om at inddrage hele matr.nr. 4 k under fredningen.

Fredningsgrænsen mod syd løber i bækken, der er i området. Nævnet bemærker, at gennemførelse af fredningen ikke er til hinder for en oprensning af bækken efter de til enhver tid gældende regler herom.

Nævnet finder ikke, at det kan tillades lb.nr. 6, lodsejer Søren Henning Vinter, som ejer af matr.nr. 8 n Læsten by, Læsten, at gøde arealet, som ligger i det sydvestlige hjørne af fredningen. Nævnet lægger vægt på, at arealet er sammenhængende med det tilgrænsende areal inden for Læsten Kær-fredningen, hvilket areal ikke bliver gødet.

Endvidere finder nævnet ikke, at teltslagning bør tillades i området, uanset Friluftsrådets ønske herom. Nævnet lægger vægt på, at det er svært at kontrollere omfanget af teltslagning, ligesom nævnet lægger vægt på, at der er gode muligheder for teltslagning umiddelbart uden for det fredede område.

Lodsejere der benytter stien punkt O - I har over for nævnet anført, at der er væsentlige problemer med, at uvedkommende parkerer på stien. Nævnet finder ikke anledning til at træffe nærmere beslutning om løsning af eventuelt parkeringsproblem på stien, idet nævnet bemærker, at der er etableret parkeringsfaciliteter til offentlighedens brug ved færden i det fredede område. Århus Amt skal etablere en bom eller lignende ved slutningen af stien ude ved vejen (Engtoften) uden udgift for lodsejerne, såfremt lodsejerne godtgør, at der er væsentlige problemer med parkering på stien.

For så vidt angår fredningens forhold til habitatområde, kan Fredningsnævnet henholde sig til det på side 4 - 5 anførte.

Fredningsnævnet har herefter fastsat følgende bestemmelser, jf. fredningskortet:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare og forbedre de natur- og kulturhistoriske samt landskabelige værdier, som er i området, herunder særligt de naturtyper

og arter, som har dannet grundlag for udpegning af dele af området som EF-habitatområde.

Desuden har fredningen til formål at sikre offentlighedens adgang til området ad eksisterende veje og stier og ad nyudlagte stier.

§ 2. Bevaring af området.

Det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 12.

Det betyder blandt andet, at arealerne ikke må beplantes eller bebygges.

Fredningen er ikke til hinder for gennemførelse af naturgenopretningsprojekter i området, herunder bl.a. gennemslyngning af vandløb.

§ 3. Arealernes drift.

a. Arealer i landbrugsmæssig omdrift.

Ager må anvendes til sædvanlig landbrugsdrift. Ager og andre arealer uden skovbevoksning må dog ikke tilplantes med pyntegrønt, juletræer, energipil, elefantgræs eller lignende.

Nye læhegn må ikke etableres.

Fredningen er ikke til hinder for, at agerarealer overgår til vedvarende græsningsarealer, eng, overdrev eller hede. I så fald vil de blive omfattet af fredningsbestemmelserne for disse naturtyper.

b. Græsningsarealer.

Eng og mose - alle arealer der fremgår af kortet over naturbeskyttelseslovens § 3-arealer.

I overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens almindelige regler må der ikke foretages indgreb, der ændrer naturtilstanden. Inden for fredningen skal disse arealer drives med græsning eller høslet, og de må ikke gødes, sprøjtes eller jordbehandles.

Tilgroede mosearealer vil blive ryddet og afgræsset i det omfang, amtet skønner det hensigtsmæssigt og opnår aftale herom med lodsejeren.

Hede og overdrev - alle arealer der fremgår af kortet over naturbeskyttelseslovens § 3-arealer.

I overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens almindelige regler må der ikke foretages indgreb, der ændrer naturtilstanden. Inden for fredningen skal disse arealer drives med græsning eller høslet, og de må ikke gødes, sprøjtes eller jordbehandles.

c. Skovområder

Skovområderne mod vest skal drives som blandet løvskov med pluk-

hugstdrift (evt. græsningsskov efter Fredningsnævnets godkendelse). Se iøvrigt § 9, særlige bestemmelser.

§ 4. Terrænændringer.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning.

Store sten må ikke sprænges, fjernes eller flyttes. Store sten må dog fjernes fra de arealer, der er i omdrift, når dette er nødvendigt for driften af arealet.

Ejeren af matr.nr. 10 b Læsten skal fortsat have ret til grusgravning til eget brug i arealet nordøst for Engtoften.

§ 5. Bebyggelse, veje og tekniske anlæg m.v.

a. Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter eller lignende.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der med Fredningsnævnets forudgående godkendelse af tegninger og placering kan opføres nye bygninger og andre faste anlæg, som er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom - herunder anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer eller lignende. Der kan dog ikke opføres og indrettes boliger som stuehuse, medarbejderboliger og aftægtsboliger.

Fredningen er heller ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

b. Hegning

Der må ikke opsættes usædvanlige hegn. Fredningen er dog ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige fåre- eller kreaturhegn.

c. Veje og stier

Der må ikke nedlægges veje og stier, foretages vejreguleringer, ændres belægningstype eller anlægges nye veje over de fredede arealer uden forudgående godkendelse fra Fredningsnævnet.

d. Parkering og ophold

Der anlægges et mindre parkeringsareal nord for punkt D, sydvest for Læsten By, på arealet som i forvejen benyttes til formålet.

e. Øvrige forhold

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må

der ikke anbringes hegn, mure, skilte (undtagen informationsskiltning nævnt i § 8), vindmøller, tårne og lignende, eller master (herunder master for luftledninger). Der må ikke anlægges nye campingpladser, og der må ikke anlægges sportspladser, motorbaner, skydebaner, flyvepladser eller oplags- og lossepladser.

§ 6 Vand- og vådområder

Søer og vandhuller (herunder tidligere tørvegrave) inden for området er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og må kun udnyttes i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens almindelige regler. Der må ikke foretages andefodring i eller ved søer og vandhuller.

§ 7. Affald, støj m.v.

Forurening af naturen ved henkastning af affald, udrangerede maskiner eller lignende må ikke finde sted.

Brug af højttaleranlæg, kraftig gengivelse af musik og lignende må ikke finde sted.

§ 8. Offentlighedens adgang

a. Naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser.

Offentligheden har ret til at færdes og opholde sig i fredningsområdet efter naturbeskyttelseslovens almindelige regler, hvor ikke andet er fastsat efter nedenstående.

b. Eksisterende veje og stier der sikres.

Vejen, der går fra punkt A til punkt C på fredningskortet, samt hulvejen fra B til D må ikke lukkes for gående og cyklende og ej heller forlægges.

Stien, der går op over bakken nord for punkt D, skal sikres.

c. Nye stier

Der skal etableres følgende nye stier for færdsel til fods i princippet som angivet på fredningskortet:

- strækningen F - C uden om minkfarmen
- strækningen M - N i det sydøstlige hjørne af Læsten Bakker,
- strækningen T - G der giver adgang til Kragbjerg Høj,
- strækningen I - O hen over engområdet. En del af strækningen er eksisterende markvej.
- strækningen P - B gennem Tuemosen

Etablering af nye stier (ud over de nu udlagte) kan ske med ejers accept og Fredningsnævnets godkendelse.

I Læsten Bakker (på matr.nr. 10 a) har offentligheden alene ret til at færdes ad det udlagte stinet. Det betyder, at man skal følge den afmærkede rute og ikke bevæge sig ind på grænsningsarealerne i øvrigt. Amtet er forpligtet til at

skilte om dette.

d. Anlæg af stier

Stierne udlægges i ca. 2 meters bredde. Stien P - B må dog ikke udvides væsentligt ud over det nuværende tracé. Endvidere skal stien ved forløbet op gennem matr.nr. 11 m etableres længst muligt mod vest på matriklen, langs med grøften. Stierne kan befæstes med flis, knippel eller lignende ved våde eller på anden måde bløde partier. Ellers befæstes stierne ikke.

Amtet forestår anlæg, vedligehold og slåning af stier.

Hegning kan ske, hvor amtet i samråd med ejeren vurderer, at der kan opstå konflikter mellem publikum og græssende dyr. Amtet bekoster og forestår eventuel opsætning af hegning på begge sider af stien, samt låger og skiltning.

Stipassage af vandløb skal udformes som plankebroer eller lignende uden rørlægning af vandløbet.

e. Kreaturpassager

Kreaturpassager kan isættes på de strækninger, hvor stien hegnes.

f. Information

Århus Amt kan opsætte vejledende information og skiltning.

§ 9. Særlige bestemmelser

a. Konvertering af nålebeplantning i dalen mod vest

Mindre arealer af den nedre beplantning i den vestlige dal, som går over mod Læsten Kær, skal afdrives og overgå til vedvarende græsning. Det drejer sig om dele af matr.nr. 9 c, 10 d og 1 d - se fredningskortet. Der fastsættes en frist på 5 år fra fredningens endelige vedtagelse.

Den vestlige del af beplantningen konverteres løbende til løvskov primært ved selvsåning men eventuelt ved indplantning af eg, hvis selvsåningen ikke er tilstrækkelig. Hvor der i nålebeplantningerne står gamle løvtræer lades disse tilbage. Konverteringen sker, når nuværende træer er hugstmodne.

b. Genslyngning af vandløb

Fredningen giver amtet mulighed for genslyngning af eksisterende vandløb.

§ 10. Naturpleje

Århus Amt har som plejemyndighed ret til - efter forudgående drøftelse med og uden udgift for ejeren - at udføre naturpleje og naturgenopretning på privatejede arealer til opfyldelse af fredningens formål.

Der kan som led i plejen f.eks.

- ske fjernelse af træbevoksning, herunder selvsåning, afgræsning (med et passende græsningstryk), høslet og lignende.
- foretages oprensning af vandhuller

Plejarbejderne kan først udføres efter, at der er givet ejeren af arealet mulighed for selv at udføre dem.

§ 11. Ophævelse af tidligere fredning af området.

Denne fredning ophæver for det område, den er gældende, Overfredningsnævnets kendelse af 6. juni 1953 vedrørende fredning af arealer ved Fussing Sø og i Læsten Bakker.

Fredningen fra 1953 gælder således fortsat for arealer ved Fussing Sø, der ikke er omfattet af den nu vedtagne fredning.

§ 12. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i §§ 2 - 10, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jævnfør naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

-----o0o-----

Fredningen omfatter herefter helt eller delvis følgende matr.nr.:

Læsten by, Læsten:

1 b, 9 g, 10 e, 10 f, 13 f, 1 d, 9 c, 10 d, 5 k, 6 l, 8 c, 10 l, 10 s, 8 n, 9 q, 9 e, 10 a, 10 b, 11 m, 12 l og 38

Volstrup by, Ålum:

1 o, 1 l, 1 n, 1 p, 1 q, 2 f, 4 k.

Fussingø Hgd., Ålum

1 aa, 1 ø, 1 as 1 au 1 at 1 av 1 al, 1 an.

Forelæggelse for Naturklagenævnet:

Da den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 100.000 kr., skal Naturklagenævnet efterprøve Fredningsnævnets afgørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Klagevejledning:

Afgørelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 43, jf. § 87, stk. 1, inden 4 uger påklages til **Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K.**

Klageberettiget er:

Ejere og brugere af ejendommene, statslige og kommunale myndigheder,

hvis interesser berøres af forslaget, enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse og organisationer m.v., som må antages at have en væsentlig interesse i forslaget.

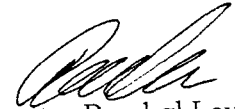
Børge Sundahl

Mogens Beier

Helle Dahl Hansen

/Regitze Brosbøl Lauridsen

ERSTATNINGSAFGØRELSE

af

12. januar 2005

*VEDRØRENDE REVIDERING OG UDVIDELSE AF
FREDNING FOR LÆSTEN BAKKER*

I PURHUS KOMMUNE

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMT

J.nr. 30/2002

Ved afgørelse af dags dato om revidering og udvidelse af fredning for Læsten Bakker i Purhus Kommune, har Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, fastsat følgende erstatning til de berørte ejere, brugere og andre rettighedshavere over de fredede ejendomme for det tab, fredningen påfører dem.

Erstatningskrav:

Lodsejerne har samlet påstået erstatning for et beløb på 6.654.625 kr., hvortil kommer omkostninger til rådgivning.

Lb.nr. 1 - matr.nr. 1 b, 9 g, 10 e, 10 f, 13 f Læsten by, Læsten, har fremsat et erstatningskrav på 304.225 kr. LandboCenter Midt har på vegne lodsejeren Arne Frank særlig krævet erstatning for gødsknings- sprøjtnings- og plantningsforbud, mistet jagtværdi og mistet mulighed for MVJ-tilskud.

Lb.nr. 2 - matr.nr. 1 d, 9 c, 10 d Læsten by, Læsten, har fremsat et erstatningskrav på 310.000 kr. Dansk Landbrugs Rådgivning, Århus N, har på vegne lodsejeren Svend V. Henriksen krævet erstatning for plantningsforbud, mistet jagtværdi, for afdrift af nåletræer inden 5 år, for konverteringskrav " nål til løv", når træerne er hugstmodne, og for værdiforringelse generelt.

Lb.nr. 5 - matr.nr. 8 c, 10 l, 10 s Læsten by, Læsten har fremsat et erstatningskrav på 260.900 kr. LandboCenter Midt, har på vegne lodsejeren Henrik N. Wøhleke særlig krævet erstatning for gødsknings- sprøjtnings- og plantningsforbud samt for mistet jagtværdi og mistet mulighed for MVJ-tilskud.

Lb.nr. 7 - matr.nr. 9 q Læsten by, Læsten har fremsat et erstatningskrav på 9.500 kr. LandboCenter Midt, har på vegne lodsejeren Per Ivan Kramer særlig krævet erstatning for plantningsforbud.

Lb.nr. 9 - matr.nr. 10 a Læsten by, Læsten, har fremsat et erstatningskrav på 5.175.000 kr.. Lodsejeren Helge Bay-Schmidt har delt erstatningskravet op således:

1. Permanent forringelse af jagt - 100.000 kr.
2. Reducering af støttebeløb fra EU, National, Amt m.v. - 100.000 kr.
3. Ekstra arbejde i forbindelse med renholdelse af omgivelser omkring nyetablerede stier - 100.000 kr.
4. Forringet mulighed for rationel drift - 250.000 kr.
5. Etablering og vedligeholdelse af vanding til området omkranset af sti-forløbet A-N-T-M-A - 125.000 kr.
6. Forringet mulighed for etablering af beplantning - 1.000.000 kr.
7. Forringet mulighed for etablering af alternativt dyrehold - 1.000.000 kr.
8. Forringet mulighed/plads for fremtidig placering af bygninger på ejendommen - 1.000.000 kr.
9. Forringet mulighed/plads for fremtidig etablering af vindmøller - 500.000 kr.
10. Forringelse af herlighedsværdi - 1.000.000 kr.

Lb.nr. 11 - matr.nr. 11 m, 12 l Læsten by, Læsten og matr.nr. 1 o Volstrup by, Ålum, har fremsat et erstatningskrav på 48.200 kr. LandboCenter Midt, har på vegne lodsejeren Hans U. Faurschou krævet erstatning for mistet mulighed for MVJ-tilskud samt for nærføring af sti over matr.nr. 11 m, herunder generelt for stiføring og forringet jagtværdi.

Lb. nr. 1, 5, 7 og 11 har krævet omkostningerne til Landbocenter Midt dækket med et beløb på 23.861,25 kr. incl. moms.

Lb.nr. 21 - matr.nr. 1 as og 1 au Fussingø Hgd., Ålum, har fremsat et erstatningskrav på 191.840 kr. Lodsejeren Børge Jensen har krævet erstatning for gødsknings- og sprøjtningsforbud samt for forbud mod isåning af kløvergræsudlæg.

Lb.nr. 22 - matr.nr. 1 at og 1 av Fussingø Hgd., Ålum, har fremsat et erstatningskrav på 162.960 kr. Lodsejeren Leif Bodilsen har krævet erstatning for gødsknings- samt sprøjtningsforbud samt for manglende mulighed for isåning af nyt kløvergræsudlæg.

Lb.nr. 23 - matr.nr. 1 al Fussingø Hgd., Ålum, har fremsat et erstatningskrav på 42.000 kr. Lodsejeren Niels Yde har krævet erstatning for gødsknings-, sprøjtnings- og beplantningsforbud.

Lb.nr. 24 - matr.nr. 1 an Fussingø Hgd., Læsten, har fremsat et erstatningskrav på 150.000 kr.. Lodsejeren Henning Harrits Petersen har særlig krævet erstatning for begrænsningen i den landbrugsmæssige udnyttelse af ejendommen, for begrænset jagtmulighed og ulempen ved offentlig færdsel i området.

De øvrige lodsejere, lb.nr. 3, 4, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 og 20 er ikke fremkommet med erstatningskrav over for nævnet.

Nævnets beslutninger:

Nævnet har fastsat erstatningerne til de enkelte lodsejere ud fra en konkret vurdering af hver enkelt ejendom.

Der tilkendes ikke erstatning for arealer, der i forvejen er omfattet af fredning og hvor de nye fredningsbestemmelser ikke pålægger arealet yderligere begrænsninger. For arealer i offentlig eje tilkendes der ikke erstatning.

Erstatningerne er fastsat af en grundtakst for de arealer, der ikke tidligere har været fredet, og af særtakster.

Grundtaksten fastsættes til 2.000 kr. pr. ha., dog således, at der ikke tilkendes grundtakst for arealer, der før denne fredning var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Det bemærkes, at der ikke ved fredningen sker indskrænkninger i jagtretten, hvorfor der ikke som påstået tilkendes erstatning herfor.

Der gives som minimum en grundtaksterstatning på 2.000 kr. til ejendomme, der ikke tidligere har været pålagt fredning.

Med hensyn til mistet MVJ-tilskud henvises til bemærkninger under de enkelte ejendomme.

Særtaksterne er følgende:

- erstatning for fastfrysning af areal til eksisterende sti fastsættes til 15 kr. pr. meter.
- erstatning for udlæg af areal til ny sti fastsættes til 30 kr. pr. meter
- erstatning for beplantningsforbud (jf. § 3 a) for arealer i omdrift fastsættes til 1.500 kr. pr. ha.
- erstatning for gødsknings- og jordbehandlingsforbud (jf. § 3 b) fastsættes til 3.000 kr. pr. ha.
- erstatning for konverteringskrav nål til løv, (jf. § 9 a), fastsættes til 4.000 kr. pr. ha.
- erstatning for krav om fjernelse af skov inden for 5 år (jf. § 9 a), fastsættes til 10.000 kr. pr. ha.

Ad lb.nr. 1 - matr.nr. 1 b, 9 g, 10 e, 10 f Læsten by, Læsten (ejer Arne Frank)

Erstatningen er sammensat således:

Grundtakst 3,3 ha x 2.000 kr.	6.600 kr.
Erstatning for beplantningsforbud 3,3 ha x 1.500 kr.	4.950 kr.
Erstatning for udlæg af areal til ny sti 270 m x 30 kr.	8.100 kr.
Erstatning for fastfrysning af stiareal 320 m x 15 kr.	<u>4.800 kr.</u>
Ialt	24.450 kr.

Arne Frank har den 20. november 2002 indgået aftale om MVJ-tilskud til miljøvenlig drift af græs og pleje med afgræsning for en 5-årig periode fra 1. september 2002 til 31. august 2007 med et maksimalt årligt tilskud på 6.260 kr.

Da arealerne fremover skal henligge som græsningsarealer, jf. § 3 b, kan ejeren ikke fremover opnå MVJ-tilskud.

Da det er usikkert, i hvilket omfang ejeren i fremtiden vil kunne opnå tilskud fastsættes erstatningen for det eventuelle tab skønsmæssigt til

6.000 kr.

Arne Frank har bortforpagtet et areal til gdr. Per Ivan Kramer, der den 10. april 2001 har indgået aftale om MVJ-tilskud til miljøvenlig drift af græs og pleje med afgræsning for en 5-årig periode fra 1. september

2000 til 31. august 2005 med et maksimalt årligt tilskud på 2.470 kr.

Da arealerne fremover skal henligge som græsningsarealer, jf. § 3 b, kan forpagteren ikke fremover opnå MVJ-tilskud.

Da det er usikkert, i hvilket omfang ejeren i fremtiden vil kunne opnå tilskud fastsættes erstatningen for det eventuelle tab skønsmæssigt til

Ialt

2.500 kr.

32.950 kr.

Ad lb.nr. 2 - matr.nr. 1 d, 9 c, 10 d, Læsten by, Læsten (ejer Svend V. Henriksen)

Erstatningen er sammensat således:

Grundtakst 11,9 ha x 2.000 kr.	23.800 kr.
Erstatning for beplantningsforbud 3,2 ha x 1.500 kr.	4.800 kr.
Erstatning for fjernelse af skov, 1,1 ha x 10.000 kr.	11.000 kr.
Erstatning for konverteringskrav nål til løv 7,5 ha x 4.000kr.	<u>30.000 kr.</u>
Ialt	<u>69.600 kr.</u>

Ad lb.nr. 3 - matr.nr. 5 k Læsten by, Læsten (ejer Henrik Lunøe)

Ingen erstatning tilkendt.

Ad lb.nr. 4 - matr.nr. 6 l Læsten by, Læsten (ejer Hans K. Christensen og Carsten K. Christensen)

Fastfrysning af stiareal 200 meter x 15 kr.	3.000 kr.
---	-----------

For ejendommen er der den 18. februar 2004 indgået aftale om MVJ-tilskud til miljøvenlig drift af græs og pleje med afgræsning for en 10-årig periode fra 1. september 2003 til 31. august 2013 med et maksimalt årligt tilskud på 2.664 kr. for arealer omfattet af fredning.

Da arealerne fremover skal henligge som græsningsarealer, jf. § 3 b, kan ejeren ikke fremover opnå MVJ-tilskud.

Da det er usikkert, i hvilket omfang ejeren i fremtiden vil kunne opnå tilskud fastsættes erstatningen for det eventuelle tab skønsmæssigt til

Ialt

2.500 kr.

5.500 kr.

Ad lb.nr. 5 - matr.nr. 8 c, 10 l og 10 s Læsten by, Læsten (ejer Henrik N. Wøhleke)

Det bemærkes, at arealangivelserne efter Kort- og Matrikelstyrelsen er korrekt.

Erstatningen er sammensat således:

Grundtakst 2,9 ha x 2.000 kr.	5.800 kr.
Erstatning for beplantningsforbud 2,9 ha x 1.500 kr.	4.350 kr.
Fastfrysning af stiareal 280 m x 15 kr.	<u>4.200 kr.</u>
Ialt	<u>14.350 kr.</u>

Ad lb.nr. 6 - matr.nr. 8 n Læsten by, Læsten (ejer Erik Vinter)

Erstatningen er sammensat således:

Grundtakst 1,2 ha x 2.000 kr.	2.400 kr.
Erstatning for konverteringskrav nål til løv	
1,1 ha x 4.000 kr.	<u>4.400 kr.</u>
Ialt	<u>6.800 kr.</u>

Ad lb.nr. 7 - matr.nr. 9 q Læsten by, Læsten (ejer Per Ivan Kramer)

Erstatningen er sammensat således:

Grundtakst 1,7 ha x 2.000 kr.	3.400 kr.
Erstatning for beplantningsforbud 0,5 ha x 1.500 kr.	750 kr.
Erstatning for konverteringskrav nål til løv	
1,1 ha x 4.000 kr.	<u>4.400 kr.</u>
Ialt	<u>8.550 kr.</u>

Ad lb.nr. 8 - matr.nr. 9 e Læsten by, Læsten (ejer Asger Thomsen)

Erstatningen er sammensat således:

Grundtakst minimum.	2.000 kr.
Erstatning for konverteringskrav nål til løv	
0,5 ha x 4.000 kr.	<u>2.000 kr.</u>
Ialt	<u>4.000 kr.</u>

Ad lb.nr. 9 - matr.nr. 10 a Læsten by, Læsten (ejer Helge Bay-Smidt)

Erstatningen er sammensat således:

Grundtakst 10,4 ha x 2.000 kr.	20.800 kr.
Erstatning for beplantningsforbud 10,4 ha x 1.500 kr.	15.600 kr.
Erstatning for udlæg af areal til ny sti 730 m x 30 kr.	21.900 kr.
Erstatning for fastfrysning af stiareal 1040 m x 15 kr.	<u>15.600 kr.</u>
Ialt	<u>73.900 kr.</u>

Ad lb.nr. 10 - matr.nr. 10 b Læsten by, Læsten (ejer Henning M. Andersen)

Ingen erstatning tilkendt.

Ad lb.nr. 11 - matr.nr. 11 m og 12 l Læsten by, Læsten samt matr.nr. 1 o Volstrup by, Ålum (ejer Hans U. Faurschou)

Erstatningen er sammensat således:

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 220 m x 30 kr.	6.600 kr.
Erstatning for fastfrysning af stiareal 60 m x 15 kr	<u>900 kr.</u>
	<u>7.500 kr.</u>

Ad lb.nr. 12 - matr.nr. 38 Læsten by, Læsten (ejer Fællesjord Læsten v/ Purhus Kommune)

Ingen erstatning tilkendt.

Ad lb.nr. 13 - matr.nr. 1 L Volstrup by, Ålum (ejer Else Margrethe H. Kvist)

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 190 m (i skel) x 15 kr. 2.850 kr.

Ad lb.nr. 14 - matr.nr. 1 m Volstrup by, Ålum (ejer Knud Hansen)

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 50 m (i skel) x 15 kr. 750 kr.

Ad lb.nr. 15 - matr.nr. 1 n Volstrup by, Ålum (ejer Knud Hansen)

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 150 m x 30 kr. 4.500 kr.

Ad lb.nr. 16 - matr.nr. 1 p Volstrup by, Ålum (ejer Per Brixen)

Ingen erstatning tilkendt.

Ad lb.nr. 17 - matr.nr. 1 q Volstrup by, Ålum (ejer Kuno Jørgensen)

Ingen erstatning tilkendt.

Ad lb.nr. 18 - matr.nr. 2 f Volstrup by, Ålum (ejer Jasper T. Nielsen)

Ingen erstatning tilkendt.

Ad lb.nr. 19 - matr.nr. 4 k Volstrup by, Ålum (ejer Jens Christian Weidanz)

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 140 m (i skel) x 15 kr. 2.100 kr.

Ad lb.nr. 20 - matr.nr. 1 aa og 1 ø Fussingø Hgd., Ålum (ejer Chresten

Højriis Bock)

Erstatning for fastfrysning af areal til sti
50 m (i skel) x 7,50 kr.

375 kr.

Ad lb.nr. 21 - matr.nr. 1 as og 1 au Fussingø Hgd., Ålum (ejer Børge Jensen)

Erstatning for gødsknings- og jordbehandlingsforbud
(isåning af kløver) 4,6 ha x 3.000 kr.

13.800 kr.

Erstatning for fast frysning af sti 310 m(i skel) x 7,50 kr.
Ialt

2.325 kr.

16.125 kr.

Ad lb.nr. 22 - matr.nr. 1 at og 1 av Fussingø Hgd., Ålum (ejer Leif Boddilsen)

Erstatning for gødsknings- og jordbehandlingsforbud
(isåning af kløver) 4,5 ha x 3.000 kr.

13.500 kr.

Erstatning for fast frysning af sti 170 m x 15 kr.
Ialt

2.550 kr.

16.050 kr.

Ad lb.nr. 23 - matr.nr. 1 al Fussingø Hgd., Ålum (ejer Niels Yde)

Erstatning for gødsknings- og jordbehandlingsforbud
(isåning af kløver) 4,3 ha x 3.000 kr.

12.900 kr.

Erstatning for fast frysning af sti 310 m(i skel) x 7,50 kr.
Ialt

2.325 kr.

15.225 kr.

Ad lb.nr. 24 - matr.nr. 1 an Fussingø Hgd., Ålum (ejer Henning Harrits Petersen)

Erstatning for udlæg af areal til ny sti 220 m x 30 kr.

6.600 kr.

Henning Harrits Petersen har den 27. oktober 2002 indgået aftale om MVJ-tilskud til miljøvenlig drift af græs og pleje med afgræsning for en 5-årig periode fra 1. september 2002 til 31. august 2007 med et maksimalt årligt tilskud på 2.940 kr.

Da arealerne fremover skal henligge som græsningsarealer, jf. § 3 b, kan ejeren ikke fremover opnå MVJ-tilskud.

Da det er usikkert, i hvilket omfang ejeren i fremtiden vil kunne opnå tilskud fastsættes erstatningen for det eventuelle tab skønsmæssigt til

3.000 kr.

Ialt

9.600 kr.

Erstatninger i alt

290.725 kr.
=====

-----o0o-----

Skema over de tilkendte erstatninger fremgår af bilag A til denne afgørelse.

De tilkendte erstatningsbeløb forrentes efter hovedreglen i naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 3, fra den 12. januar 2005 med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

Der tilkendes LandbrugsCenter Midt, som har bistået lb.nr. 1, 5, 7 og 11, et honorar på 23.861,25 kr. incl.moms.

Forelæggelse for Naturklagenævnet:

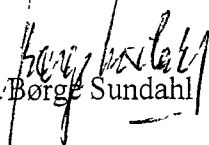
Da den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 100.000 kr. skal Naturklagenævnet efterprøve Fredningsnævnets afgørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Klagevejledning:

Afgørelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 43, jf. § 87, stk. 1, inden 4 uger påklages til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K.

Klageberettigede er:

Ejere og brugere af ejendomme, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, enhver der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse og organisationer m.v., som må antages at have en væsentlig interesse i forslaget.

Børge Sundahl

Mogens Beier

Helle Dahl Hansen

/Regitze Brosbøl Lauridsen

jd/minus.dtd

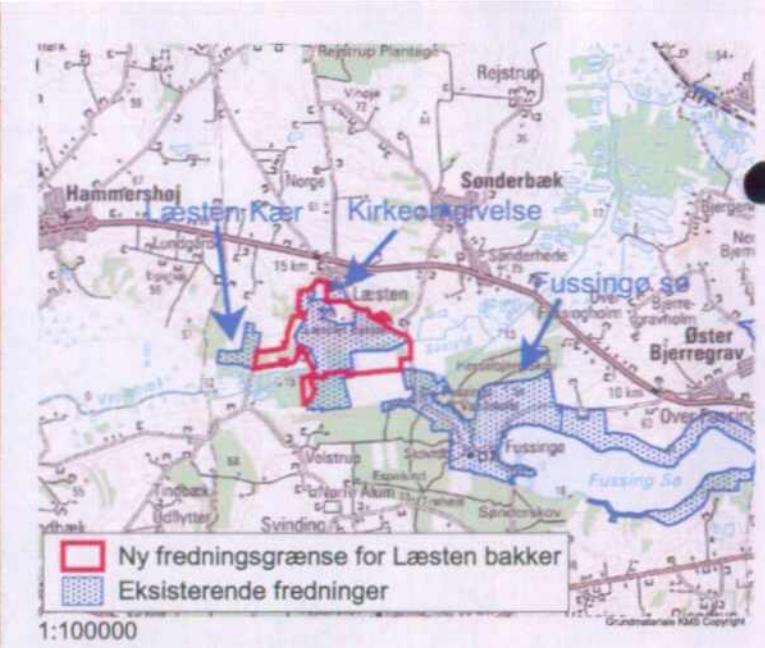
LÆSTEN BAKKER-FREDNINGEN*) **LL:** Læsten by, Læsten, **FÅ:** Fussingø Hgd., Ålum, **VÅ:** Volstrup, Ålum**Bilag A**

Lb. nr.	Ejer	Matr. nr. *)LL,FÅ,VÅ se nedenfor tabel	Eksisterende fredning (m2)	Udvidelse (m2)	NBL § 3 reg. eng, hede m m. (m2) Eks. fredning	NBL § 3 reg. eng, hede m.m (m2) Udvi- delse	Bemærkninger	Samlet erstat- ning
1	Arne Frank Rosenbakken 11, Læsten 8900 Randers	1 b 9 g 10 e 10 f 13 f, LL	6048 49000 6290 19890	 10737 29031	2100 21530 350 19890	 3900 3170	270 m ny sti 320 m eks. vej/sti	32.950 kr.
2	Svend V.Henriksen Glarbjergvej 93, st.tv. 8900 Randers	1 d 9 c 10 d, LL		22000 84460 12000			1,1 ha beplantning fjernes og 7,5 ha skov konverteres	69.600 kr.
3	Henrik Lunøe Viborgvej 419, Læsten 8900 Randers	5 k, LL	30900		30900			
4	1) Hans K.Christensen Engtoften 23,Læsten 8900 Randers og 2) Carsten K.Christensen Engtoften 16, Læsten, 8900 Randers	6 l, LL	35123		35123		200 m eks. vej/sti	5.500 kr.
5	Henrik N. Wøhleke, Rosenbakken 10, Læsten 8900 Randers	8 c 10 l 10 s, LL	5920 80600 9755	28800	28300		280 m eks. vej/sti	14.350 kr.
6	Erik Vinter Engtoften 2 Læsten 8900 Randers	8 n, LL		18600		6500	1,1 ha skov konverteres	6.800 kr.
7	Per Ivan Kramer Engtoften 8 Læsten 8900 Randers	9 q, LL		17300			1,1 ha skov konverteres	8.550 kr.

Lb. nr.	Ejer	Matr. nr.)LL,FÅ,VÅ se nedenfor ta- bel	Eksisterende fredning (m2)	Udvidelse (m2)	NBL § 3 reg. eng, hede m.m. (m2) Eks. fredning	NBL § 3 reg. eng, hede m.m. (m2) Udvidelse	Bemærkninger	Samlet erstatning
8	Asger Thomsen Høstvænget 16 7500 Holstebro	9 e, LL		5260			0,5 ha skov konverteres	4.000 kr.
9	Helge Bay-Schmidt Kirkestien 4 Læsten 8900 Randers	10 a, LL	423800	125000	354760	21340	730 m ny sti 1040 m eks. vej/sti	73.900 kr.
10	Henning M. Andersen Engtoften 29 Læsten 8900 Randers	10 b, LL	12100		10000			
11	Hans U. Faurschou Viborgvej 438 Læsten 8900 Randers	11 m 12 l, LL 1 o, VÅ	5443 5392 10870		5392 10870		220 m ny sti 60 m eks. vej/sti	7.500 kr.
12	Fællesjord Læsten v/Purhus Kommune Bakkevænget 16 8990 Fårup	38, LL	21632		17300		P-plads anlægges	
13	Else Margrethe H. Kvist Gl. Viborgvej 419 Ålum 8900 Randers	1 l, VÅ	7460		7460		190 m ny sti (halvdelen)	2.850 kr.
14	Knud Hansen Nørreådalsvej 4 Venning 8900 Randers	1 m, VÅ	4460		4460		50 m ny sti (halvdelen)	750 kr.

Lb. nr.	Ejer	Matr. nr.)LL,FÅ,VÅ se nedenfor tabel	Eksisterende fredning (m2)	Udvidelse (m2)	NBL § 3 reg. eng, hede m.m. (m2) Eks. fred- ning	NBL § 3 reg. eng, he- de m.m. (m2) Udvi- delse	Bemærkninger	Samlet erstatning
15	Knud Hansen Nørreådalsvej 4 Venning 8900 Randers	1 n, VÅ	5120		5120		150 m ny sti	4.500 kr.
16	Per Brixen Rejstrupvej 3 8900 Randers	1 p, VÅ	15900		15900			
17	Kuno Jørgensen Troldekovvej 3 Volstrup 8900 Randers	1 q, VÅ	9310		9310			
18	Jasper T. Nielsen Marselisborg Allé 306, 3 th. 8000 Århus C	2 f, VÅ	21900		21900			
19	Jens Christian Weidanz Nr. Ålumvej 18 Ålum 8900 Randers	4 k, VÅ	7700	43200	7700	43200	140 m ny sti (halvdelen)	2.100 kr.
20	Chresten Højriis Bock Podeledsvej 4 Venning 8900 Randers	1 aa 1 ø, FÅ		22280 16680		22280 16680	50 m eks. markvej (halvdelen)	375 kr.
21	Børge Jensen Nr. Ålumvej 18 Nr. Ålum 8900 Randers	1 as 1 au, FÅ		23301 23116		23301 23116	310 m eks. markvej (halvdelen)	16.125 kr.

[illegible]

REG. NR.
8038.00

- Fredningsgrænse
- Eksisterende fredning
- Eksisterende vej/sti
- Ny sti
- Kreaturpassage - forslag
- Beplantning fjernes jfr. § 9,a
- Konvertering til løvskov
- Parkeringsplads
- 5 Lb. nr.
- Matrikelgrænse

1:8000

Fredningskort

Fredningsbestemmelser
for Læsten Bakker.

Udarbejdet af Århus Amt

15.12.2004 BA/hqj

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 12. november 2019

FN-MJØ-088-2019. Øget offentlig adgang i Læsten Bakker

Fredningsnævnet har den 5. september 2019 modtaget en ansøgning fra Den Danske Naturfond om at give offentligheden adgang til græsningsarealerne på matr.nr. 6l Læsten By, Læsten, matr.nr. 1an Fussingø Hgd. Ålum og frastykket del af matr.nr. 10a Læsten By, Læsten. Naturfonden købte i 2018 et areal på 61 ha indenfor fredningen af Læsten Bakker med henblik på at sikre og forbedre naturværdierne. Naturfonden vil desuden gerne forbedre adgangsforholdene for publikum og ønsker derfor at fjerne hegnene langs stierne, så publikum har adgang til hele arealet og ikke kun til stierne. Der søges om dispensation fra fredningens § 8c, hvorefter offentligheden på matr.nr. 10a Læsten By, Læsten alene har ret til at færdes ad det udlagte stinet og således skal følge den afmærkede rute og ikke bevæge sig ind på græsningsarealerne i øvrigt.

Randers Kommune har den 11. september 2019 udtalt, at kommunen i november 2018 indgik en driftsaftale med Den Danske Naturfond omkring de tilkøbte 61 ha i Læsten Bakker. Aftalen er et led i projektet om et større sammenhængende naturområde i Læsten Bakker og Skalsådalens udspring. Målet er bl.a. at få et større sammenhængende naturområde med helårsgræsning alt sammen for at tilgodese naturen og dynamikken i området. Kommunen tolker fredningen således, at § 8c er tilføjet alene for at få fredningen gennemført som aftale med den daværende ejer og ikke sigter videre mod en eventuel ny ejer af matr.nr. 10a Læsten By, Læsten. Bestemmelsen kan efter kommunens opfattelse ikke henføres til de beskyttelsesinteresser, der er i området, om som fredningen tilsigter at bevare. Ifølge fredningens punkt 4 kan hegning af stier ske, hvor amtet i samråd med ejeren vurderer, at der kan opstå konflikter mellem publikum og græssende dyr. Den Danske Naturfond og kommunen vurderer, at det ikke er nødvendigt at adskille dyr og besøgende i bakkerne. Det er Den Danske Naturfonds hensigt, at der fra primo 2020 vil gå mindre og roligere dyr i form af Gallopy i området. Der skal samtidig gå færre dyr, da de skal græsse hele året. Der vil blive opsat skilte, som advarer publikum mod græssende dyr i indhegningen.

Randers Kommune har i øvrigt oplyst, at det som en del af det overordnede projekt for området er planen at undersøge, om der kan laves forbedrede tiltag for besøgende i området. Det er således tanken, at der bl.a. skal ske forbedringer af p-pladsen og øget information om området på Rosenbakken og en stiforbindelse fra Engtoften nord for Bakkerne direkte til Kragebjørghøj. Når projektet er klar med disse tiltag, vil der blive søgt yderligere hos fredningsnævnet.

Randers Kommune har videre udtalt, at området er beliggende i et Natura 2000-område. Det er kommunens vurdering, at fri offentlig adgang ikke vil betyde noget i forhold til at nå målet om gunstig bevaringsstatus for de relevante habitatnaturtyper, og kommunen vil tilse, at der ikke sker utilsigtet forandring af habitatnaturtyperne.

Fredningsnævnet har efterspurgt Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Randers Kommunes bemærkninger til, at der meddeles dispensation, men har ikke modtaget sådanne bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Læsten Bakker indeholder i § 8c en bestemmelse om, at på matr.nr. 10a Læsten By, Læsten har offentligheden alene ret til at færdes af det udlagte stinet. Det betyder, at man skal følge den afmærkede rute og ikke bevæge sig ind på græsningsarealerne i øvrigt. Plejemyndigheden er forpligtet til at skilte om dette. Fredningens bestemmelser om offentlighedens adgang bestemmer i øvrigt bl.a., at etablering af nye stier udover de ved fredningen udlagte kan ske med ejers accept og fredningsnævnets godkendelse.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet er enig med Randers Kommune i, at fredningshensynene ikke tilsiger, at der ikke med ejers accept kan skabes øget adgang for offentligheden.

På den baggrund og i lyset af baggrunden for ansøgningen meddeler fredningsnævnet dispensation.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. § 10, stk. 5 i forretningsordenen for fredningsnævn.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

tence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Golles,
2. Henrik Leth,
3. Den Danske Naturfond,
4. Miljøstyrelsen,
5. Randers Kommune,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Randers,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Randers,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet centralt,
12. Friluftsrådet, Kreds Østjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyλλandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 18. maj 2021

FN-MJØ-041-2021. Nedgravning af kabler

Fredningsnævnet modtog den 5. marts 2021 Randers Kommunes udtalelse om en ansøgning om at nedgrave et kabel på matr.nr. 1a Fussingø Hgd., Ålum, Vasevej 10, 8920 Randers og i øvrigt i vejmatriklen mellem to transformatorstationer, som udskiftes, og som er beliggende Engtoften 22 og Vasevej 10, 8920 Randers. Ansøgningen er indsendt af Netselskabet N1.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Arealerne er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2006 om revidering og udvidelse af fredningen af Læsten Bakker. Fredningen har til formål at bevare og forbedre de natur- og kulturhistoriske samt landskabelige værdier, som er i området, herunder særligt de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for udpegning af dele af området som EF-habitatområde. Fredningen har desuden til formål at sikre offentlighedens adgang til området ad eksisterende veje og stier og ad nyudlagte stier. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at områdets tilstand skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må ikke foretages terræændringer.

Arealerne er endvidere omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 7. marts 1956 om fredning af Fussingø. Fredningen har overordnet til formål at sikre bevarelse af de træarter, der var på arealerne på fredningstidspunktet. Der er i dele af fredningen bestemmelser om, at arealerne skal henligge urørt.

Randers Kommune har oplyst, at projektet vil blive udført både ved styret boring, gravning og pløjning. Gravning sker ved brug af minigraver med en bredde på 2 meter. Rendebredden er 40 cm og rendedybden 90 cm. Kablet nedgraves 50-70 cm fra vejkanthen. Pløjning sker med en plovbredde på 1,2 meter. Rendebredden er 20 cm og rendedybden 90 cm. Kablet nedgraves 50-70 cm fra vejkanthen. Der vil være et arbejdsareal på ca. 2 meter. Det forsøges så vidt muligt at pløje kablet ned for at mindske strukturændringer. De berørte ejendomme ejes af Naturstyrelsen Kronjylland og Den Danske Naturfond, som har samtykket til projektet. Projektområdet er nærmere illustreret i sagsakterne.

Randers Kommune har videre oplyst, at det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil have negativ indvirkning på Natura 2000-områder eller bilag IV-arter.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 10. maj 2021. I besigtigelsen deltog endvidere Naturstyrelsen Kronjylland ved Peter Iversen, Netselskabet N1 ved Jacob Folke Nielsen med Nordkabel ved Erik Lauritsen, Randers Kommune ved Anne Louise Møller Tommerup og Friluftsrådet ved Thorkil Danielsen. Projektet blev gennemgået. Det blev oplyst, at projektet i fredningen består af en linjeføring på omkring to km. Transformatorstationerne udskiftes. De bliver lidt større end nu, men udføres med træbeklædning i grønne farver. Der sker retablering af steder, der skal graves eller pløjes. Fredningsnævnet tilkendegav, at der vil blive meddelt dispensation. Det blev aftalt, at der ikke tilføres jord eller sås græs ved retableringen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsforholdene betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til projektet, som alene medfører midlertidige terrænændringer, og da der efterfølgende sker retablering uden tilførsel af jord eller plantning af græs, men alene nødvendig udjævning og naturlig tilgroning.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører

til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Henrik Leth (kommunalt valgt medlem af fredningsnævnet),
2. Naturstyrelsen Kronjylland,
3. Den Danske Naturfond,
4. Netselskabet N1,
5. Miljøstyrelsen,
6. Randers Kommune, att.: Anne Louise Møller Tommerup,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Randers,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Randers,
11. Dansk Botanisk Forening, København,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, kreds Østjylland,
14. Region Midtjylland,
15. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 15. juli 2021

FN-MJØ-069-2021. Parkeringsplads

Fredningsnævnet modtog den 18. maj 2021 Randers Kommunes udtalelse om en ansøgning om at etablere en parkeringsplads på matr.nr. 10a Læsten By, Læsten. Ansøgningen er indsendt af ejendommens ejer Den Danske Naturfond.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2006 om revidering og udvidelse af fredningen af Læsten Bakker. Fredningen har til formål at bevare og forbedre de natur- og kulturhistoriske samt landskabelige værdier, som er i området, herunder særligt de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for udpegning af dele af området som EF-habitatområde. Fredningen har desuden til formål at sikre offentlighedens adgang til området ad eksisterende veje og stier og ad nyudlagte stier. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at områdets tilstand skal bevares i dets tilstand på fredningstidspunktet. Der må ikke foretages terrænændringer. Der anlægges en mindre parkeringsplads nord for punkt D, sydvest for Læsten By, på det areal, som i forvejen benyttes dertil.

Randers Kommune har oplyst, at da Den Danske Naturfond overtog området ved Læsten Bakker i 2019, indgik kommunen i et samarbejde med fonden om arealernes drift. Kommunen har derfor været i dialog med fonden om mulige placeringer af en mindre parkeringsplads ved Engtoften. Det er et areal ved Rosebakken, der i fredningen er udlagt til parkeringsplads. Arealet er en tidligere sandgrav og er offentligt ejet. Herfra går der en sti ind til det centrale af Læsten Bakker, der i dag ejes af Den Danske Naturfond. Der er endvidere en parkeringsplads ved Thomasbakke på Naturstyrelsens areal ca. 1,4 km syd for den østlige indgang til Den Danske Naturfonds areal. Etablering af en parkeringsplads vil kunne ses i landskabet både på Engtoften og ved færdsel på det fredede areal på sydsiden af bakkerne i området ud mod Engtoften. Det ansøgte areal ligger lavere i terræn end vejen og ligger delvist skjult af eksisterende bevoksning. Ved ankomst til Engtoften er det ikke usædvanligt, at der holder biler fra besøgende til det fredede og offentligt tilgængelige område i den østlige rabat mod naboejendommen. Det er derfor kommunens vurdering, at der er behov for mulighed for parkering på østsiden af Den Danske Naturfonds ejendom. Det er kommunens vurdering, at en placering af en parkeringsplads i den sydlige del af fondens omdriftsareal langs Engtoften er den mulige placering med mindst påvirkning af landskabet og naturen, og samtidig vil det nudge besøgende til at holde her fremfor i vejsiden, hvilket er en mere langtidsholdbar løsning.

Randers Kommune har videre oplyst, at det ansøgte er beliggende i Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Å samt Skravad Bæk. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil have negativ indvirkning på Natura 2000-området. Det vil heller ikke påvirke bilag IV-arter i væsentligt negativt omfang eller ødelægge yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 14. juni 2021 ved Martin Møller-Heuer, Bjarne Golles og Henrik Leth. Endvidere deltog Randers Kommune ved Rasmus Hansen og Lars Maagaard. Projektet blev gennemgået. Der udføres alene terrænændringer ved pålægning af grus på parkeringspladsen og etablering af en rampe fra vejen grundet parkeringspladsens lavere beliggenhed. Træerne på diget ved

parkeringspladsen skal ikke fældes, men alene beskæres i nødvendigt omfang. Informationstavlen påtænkes placeret ved og parallelt med diget, så den er skjult mest muligt. Fredningsnævnet tilkendegav sagen udfald.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Læsten Bakker betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Det er umiddelbart fredningsnævnets opfattelse, at det er uheldigt for landskabsoplevelsen med en parkeringsplads i ådalen også i lyset af den nærtliggende offentligt tilgængelige parkeringsplads på Naturstyrelsens ejendom.

Det må imidlertid lægges til grund, at der i forvejen parkeres i rabatten i nærheden af den ønskede parkeringsplads ved den sti, der leder ind i området. Der meddeles derfor i lyset heraf efter en samlet vurdering dispensation til den ansøgte parkeringsplads på betingelse af, at der etableres foranstaltninger, som gør, at der ikke kan parkeres i rabatten ved stien, da parkeringspladsen i så fald samlet ikke vil betyde en mere uheldig landskabsoplevelse.

Skiltning kan som drøftet ved besigtigelsen ske med en baggrund i grøn eller jordfarve og med mat overflade som det skilt, der i forvejen er ved stien.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og

Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Henrik Leth,
2. Naturstyrelsen Kronjylland,
3. Den Danske Naturfond,
4. Miljøstyrelsen,
5. Randers Kommune, j.nr. 01.05.00-P00-6-21,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Randers,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Randers,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Østjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandouest@fredningsnaevn.dk)

Den 5. december 2022

FN-MJØ-132-2022. Læskur

Fredningsnævnet modtog den 11. november 2022 Randers Kommunes udtalelse om en ansøgning om at opstille et læskur på matr.nr. 10t Læsten By, Læsten. Ansøgningen er indsendt af ejendommens ejer Den Danske Naturfond.

Fredningsnævnet meddeler dispensation med vilkår om materialevalg. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Læskurets placering fremgår af følgende oversigtskort markeret med blå prik:

erhvervsmæssigt nødvendige for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom, herunder anbringelse af sædvanlige læskure for får, kreaturer eller lignende. Fredningen er heller ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje.

Randers Kommune har oplyst, at ansøgningen omfatter et læskur med en grundplan på 5,25 x 10 meter med en indgangshøjde på 2,4 meter og en maksimal højde på 2,4 meter. Materialet er galvaniserede stålrammer beklædt med profilplader i stål. Der er tale om en bygningsløs ejendom, og der er ikke bygninger i umiddelbar tilknytning til ejendommen. Det er derfor ikke muligt at placere et læskur i tilknytning til eksisterende byggeri. Kommunen har vurderet, at den valgte placering er landskabelig diskret. Placeringen sker på et areal, som har været i almindelig omdrift.

Det fremgår af ansøgningen, at området drives med helårsgræsning med kvæg. Der er behov for et læskur for at opfylde de dyrevelfærdsmæssige krav. Helårsgræsning er afgørende for at sikre områdets store biodiversitet i det samarbejde, som foregår med Randers Kommune om arealets forvaltning. Læskuret ønskes placeret 66 meter fra nærmeste skel på en tidligere dyrket mark, der nu er udlagt til natur, men som endnu ikke har udviklet sig til natur. Det kan let flyttes, idet det er forberedt til hjultræk, men det fastgøres på stedet med jordspyd eller ekspansionsbolte.

Læskuret har følgende ydre fremtræden:

Randers Kommune har videre oplyst, at det ansøgte er beliggende i Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Å samt Skravad Bæk. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil have en negativ påvirkning af arter og naturtyper på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Det vil heller ikke påvirke bilag IV-arter i væsentligt negativt omfang eller ødelægge yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 30. november 2022 ved Martin Møller-Heuer, Bjørn Rømer Westh og Henrik Leth. Endvidere deltog Randers Kommune ved Søren Karmark Obel, som oplyste, at han ved besigtigelsen ligeledes repræsenterede Den Danske Naturfond.

Projektet blev gennemgået. Fredningsnævnet tilkendegav sagens udfald.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Læsten Bakker betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet er indstillet på at meddele dispensation til et læskur, da det er nødvendigt for den pleje, som sker for at understøtte et af fredningsformålene og fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnet er enig i, at den ansøgte placering er diskret.

Fredningsnævnet finder derimod ikke, at der på det pågældende sted i fredningen bør placeres et læskur med stålplader, og fredningsnævnets dispensation meddeles derfor på vilkår om, at læskuret udføres i træ, som skal fremstå naturligt eller i diskret naturfarve.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Henrik Leth,
2. Den Danske Naturfond,
3. Naturstyrelsen Kronjylland,
4. Miljøstyrelsen,
5. Randers Kommune,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Randers,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Randers,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Østjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.